

Broj 108. srpanj, 2015.

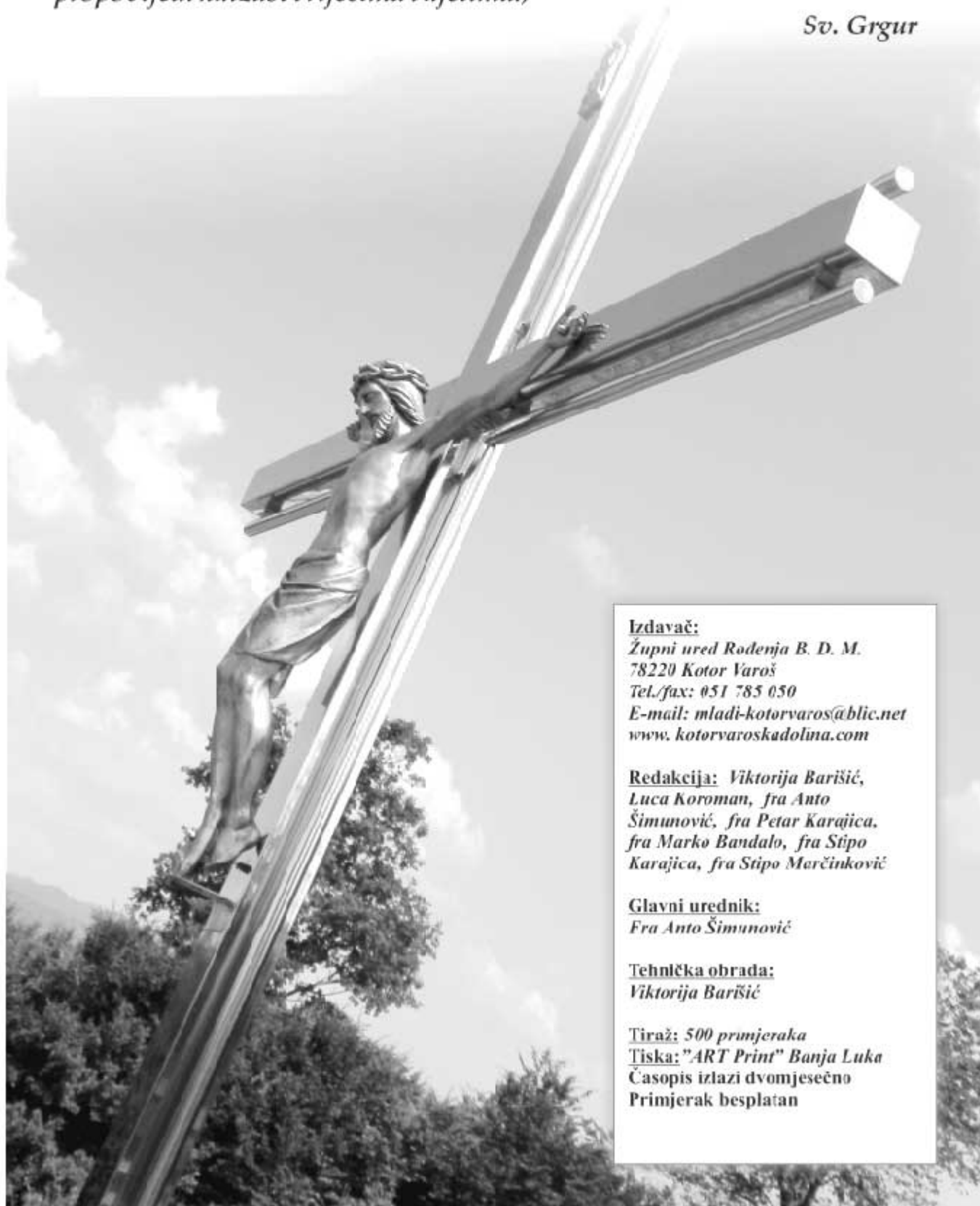
GLASNIK

KOTORVAROŠKOG KRAJA

Drugima propovijedajmo o poniznosti, siromaštvu, strpljivosti, poslušnosti samo onda kada to osjećamo nazočno u nama samima. Propovijed je uspješna svaki put kada ima svoju govorljivost u djelima i kada djela govore. Učini i potvrdi djelom ono što propovijedaš. Nažalost bogati smo riječima, a siromašni djelima». (Ante je znao svoje propovijedi naizust i riječima i djelima.)

Sv. Grgur

Izdavač:

*Župni ured Rođenja B. D. M.
78220 Kotor Varoš
Tel./fax: 051 785 050
E-mail: mladi-kotorvaros@blic.net
www.kotorvaroskadolina.com*

Redakcija: *Viktorija Barišić,
Luca Koroman, fra Anto
Šimunović, fra Petar Karajica,
fra Marko Bandalo, fra Stipo
Karajica, fra Stipo Merčinković*

Glavni urednik:
Fra Anto Šimunović

Tehnčka obrada:
Viktorija Barišić

Tiraž: *500 primjeraka*
Tiska: *"ART Print" Banja Luka*
Časopis izlazi dvomjesečno
Primjerak besplatan

Blagoslovljena Baština

Najavljivali su obilne pljuskove, a u Kotor Varošu je prošli vikend prošlo gotovo bez kapi kiše. Vrijeme je poslužilo za druženje onima koji su došli na blagoslov polja u rodni kraj: Spasovo – Zabrde, subota – Petruš'ća groblje, nedjelja – Rokovo groblje.

Mi Baštinci ćemo se pohvaliti da smo svoje groblje uredili sami svojim

rukama. Vrijedne ruke za nekoliko sati puno lijepoga mogu uraditi. Ima i smo vremena i za ozbiljnu zafrkanciju: Jaku Jelus'ća smo proglasili svojim "Burgermeisterom".

Žurili smo s poslom i zbog janjetine. Počastio nas Anto Bilanović kod svoje obnovljene kuće na Podbanjci. Ionako dobro raspoleženje dizao je Ivica Fiš. Desetak nas

je bilo na uređenju groblja – na janjetini dvadesetak. "Bog blagoslovio čudo ručica...!"

Subota – 16.05.2015. godine, skupilo nas se na blagoslov lijep broj, stotinu i dvadesetak. Fra Anto je blagoslovio naše groblje i naša polja – fra Pero predvodio misu. Nakon mise slijedila je užina na otvorenom. Častio nas je, povodom obilježavanja 50-te godišnjice svog rođenja, fra Pero Karajica. Bog ga poživio među nama barem još ovoliko u zdravlju i veselju! Da nam bude vedar i grlat, okretan i poduzetan, a što je najvažnije za pastira Božjeg, da nam uvijek bude stup zajedništva i okupljanja!

Sprovod Pavi Davidoviću. Zaslužio je + Pavo za svoj ispraćaj u vječnu domovinu prohodan put, uređeno groblje, tri fratra i skoro dvije stotine ljudi sabranih u molitvi za njegov vječni pokoj. Bio je jedan od prvih i najporučijih boraca za rodni kraj i njegovu obnovu nakon rata. Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

Ako Bog da, vidat' ćemo se u Kotor Varošu još ove godine: hoćočastiti sv. Ivi, Gospojini i Rokovu, za Svi svete, Božić...

Vinko Jelušić

Sv. Leopold Bogdan Mandić

Mali rastom, ali velik dušom, Leopold Bogdan Mandić je rođen u Herceg Novom (Boka Kotorska) u Crnoj Gori, a njegovi preci su podrijetlom iz Bosne, odakle pred Turcima sele u Zakućac (Omiš) da bi svečev djed došao u Boku. Sveti Leopold je proveo je 40 punih godina u svojoj ispovjedaonici u kapucinskom samostaru u Padovi, gdje je umro i pokopan. Postupak za proglašenje blaženim započeo je već 1946. godine. Tijelo mu je neraspadnuto preneseno s gradskog groblja u kapelicu do crkve, u kojoj je trajno ispovjedao. Blaženim ga je proglasio 1976. g. papa Pavao VI, a svetim ga je 1983. proglasio papa Ivan Pavao II. Zahvaljujući kapucinima, njegov duh se održava među Hrvatima pa svetišta njemu posvećena postoje u Osijeku i Maglaju u Bosni, a od nedavno i u Zakuću, u poljičkoj župi Priko-Omiš, a i naša filijalna crkva u Zabrdu posvećena ovome nama dragom svecu.

I ove godine smo se za proslavu sv. Leopolda pripremali trodnevnicom u sklopu koje smo imali i svibanjsku pobožnost našoj Nebeskoj Majci. Na misnom slavlju 12. svibnja bilo je nazočno oko 90 vjernika. Fra Marko je u propovijedi istaknuo dva posebna područja života i djelovanja sv. Leopolda – sakrament pomirenja i ekumenizam.

Kao i prošlih godina, poslije sv. mise sami smo sebe počastili jednom skromnom zakuskom i u lijepom raspoloženju se razišli svojim kućama.

fra Anto Šimunović

Spasovo

Svetkovina Kristova uzašašća koja se slavi 40 dana iza Uskrsa u našem kraju obilježava se na dva naša groblja: zabrdskom i starom rujevskom groblju. Na zabrdskom groblju okupio se lijep broj vjernika. Prvo smo imali blagoslov polja u kojem smo na četiri postaje u groblju molili da nas Gospodin očuva od svih zala i da blagoslovi naš rad. Svetu misu predslavio je naš vlč. Slavo Grgić iz Novoga Sela. Sve nas je pozvao na strpljenje i vjernost Gospodinu Isusu i njegovoj riječi, jer nakon svega ostaje Božja riječ i njegovo obećanje, a nama je strpljivo radeći ugrađivati sebe i svoje živote u Božje Kraljevstvo i očekivati njegov drugi dolazak.

Tovo, kao i ostala naša groblja vrlo je lijepo uređeno, zahvaljujući prvenstveno svima onima kojima pripada. Nadamo se da će se i dalje o njemu voditi

briga kao i do sada. Poslije mise svi smo se zadržali uz pripremljenu zakusku a onda se razišli kućama.

Mladi su poslije podne odigrali

tradicionalnu nogometnu utakmicu (doskora je to bio tumir) u kojoj su ove godine pobijedili Zabrdci.

fra Anto Šimunović

Tijelovo

Tijelovo je katolički blagdan koji se slavi u četvrtak poslije nedjelje Presvetog Trojstva. U nekim hrvatskim krajevima ovaj blagdan se zove i Brašančevo a potječe iz 18. stoljeća. Riječ Brašančevo dolazi od riječi brašno, od čega se pravi kruh a kruh u pretvorbi u sv. misi postaje Kristovo Tijelo. Ovaj blagdan je ujedno i spomen

na ustanovljenje Euharistije na Posljednjoj večeri, na Veliki četvrtak. U mnogim kršćanskim zemljama ovaj blagdan je i državni blagdan kao i u Hrvatskoj.

Mi smo Tijelovo obilježili sv. Misama kao i nedjeljom s tim da smo imali i prilagođenu tijelovsku procesiju na kraju pučke m.se.

fra Anto Šimunović

KORIZMENA AKCIJA -maslinova grančica

Nebrojeno puta do sada smo pisali o ljubavi naših župljara rasutih diljem svijeta prema svojoj rodnoj grudi i crkvi. Pisali smo o akcijama mladih iz Welsa koji svake godine neumomo prikupljaju sredstva i za Božić ih daruju potrebitima u žup.. Pisali smo i o Mariji Vilus koja je prodajom svijeća pomagala naše siromašne.

Tako je i naša župljanka Kata Davidović na Cvjetnu nedjelju u HKM Beč prodavala maslinove grančice i sav novac od prodaje donirala za potrebe siromašnih u našem kraju. Dobro se može činiti na više načina. Kako kažu, ljubav je dosjetljiva i zna naći način ča to i pokaže.

Kati na ovako veliku akciju od srca zahvaljujemo.

Viki

Sveti Antun Padovanski

U subotu, 13. lipnja 2015. u naselju Šibovi - Novo Selo kod Kotor Varoša, biskup banjalučki mons. Franje Komarica je blagoslovio spomen križ i vitraje na grobljanskoj kapeli sv. Antuna Padovanskog. U koncelebraciji s biskupom Komaricom su bili fra Anto Šimunović, kotrvaroški župnik te vlč. Zlatko Matić, biskupov tajnik. Na misi je sudjelovalo oko 150 vjernika, od kojih je većina nastanjena izvan BiH, a svoje korijene imaju u kotrvaroškom kraju. Na početku mise domaći župnik fra Anto je izrazio srdačnu dobrodešlicu svim prisutnim vjernicima te posebnim riječima biskupu Komarici. U uvodu u misne slavlje biskup je molio Božji blagoslov

za polja i usjeve domaćih vjernika, te je blagoslovio novoizgrađeni spomen križ na samom groblju. Zatim je blagoslovio i novopestačljene vitraje u kapelici!

Prozore na kapeli je oslikao vlč. Stjepan Vинојčić, podrijetlom iz Šibova, a sada župnik u Kragujevcu u Srbiji. Na vitrajima su slike: Evangelista - Sv. Mateja, Marka, Luke i Ivan, sv. Roka, Bogorodice, sv. Antuna, sv. Ilije i sv. Stjepana. U prigodnoj homiliji biskup Komarica je između ostalog govorio o ispravnom shvaćanju i djelotvornom življenju svoga kršćanskog identiteta, o dostojanstvu čovjeka kao krune Božjega stvaranja, o značenju

pripadnost: jednom narodu i o pravilnom vrjednovanju svojih korijena koji su bitni za ispavan razvoj čovjeka u cjelini, te o Božjem ugodniku svetom Antunu. Zahvalio je svim dobročiniteljima za njihov djelatni trud u dovršenju uređenja unutrašnjosti kapelice, te u treditnju cjelokupnog prostora oko kapelice.

Pozvao je sve prisutne vjernike da se odazovu - kojima to bude moguće - na zajedničko obilježavanje 20 godina od pogroma katolika

Hrvata iz Banjalučke biskupije, a obilježeno će biti prigodnim programom u katedrali sv. Bonaventure u Banjoj Luci početkom kolovoza tekuće godine.

Potaknuo je prisutne riječima pape Franje koje je uputio prigodom svoga pohoda BiH u Sarajevu „budite djelotvorni graditelji mira“. Na kraju mise župnik je zahvalio biskupu Komarici, svim dobročiniteljima te prisutnicima na zajedničkom slavljenju euharistije. Poslije mise je upriličen zajednički „stol ljubavi“ za sve prisutne. Istaknuti darovatelji za križ i dodatno uređeniprostor te vitraja na grobljanskoj kapeli sv. Antuna su djeca pok. Luke - Lukee Marića i majke Mande, a groblje svojim prilozima uređuju Šibljani i Novoselci.

fra Anto Šimunović

Radovi u Plitskoj

Danas, 15.06.2015. godine, na spomeničan sv. Vida mučenika, Plićani su započeli rad na obnovi svoje grobljanske kapele posvećene sv. Iliji proroku. U rano jutro su započeli radove. Skinuli su krov, otkopali temelje i već ih učvrstili betonom. Nadamo se da će započeto sretno i završiti tako da će svoga zaštitnika, sv. Iliju proroka, ove godine svečano proslaviti u obnovljenoj kapeli.

Svima uključenima iskreno čestitamo i zazivamo Božji blagoslov i zagevor sv. Ilije.

fra Anto Šimunović

Sv. Petar i Pavao

Svetkovina apostolskih prvaka sv. Petra i Pavla slavi se u cijeloj Crkvi 29. lipnja. Mnoge župe imaju ove apostolske prvake za svoj patron. Tako je filijalna 7 podružna crkva kotorvaroške župe u Bilicama posvećena ovim apostolskim prvacima. Zbog ratnih stradanja u kojem je selo Bilice bilo potpuno razoreno a preživjeli žitelji prognani Biličani nisu odustali od proslave sv. Petra i Pavla. Svake godine, u subotu najbližu sv. Petru i Pavlu dođu i proslave svoje zaštitnike.

Tako je bilo i ove godine. U subotu, 27. lipnja u 11.00 sati okupio se lijep broj Biličana i ostalih Kotorvarošana na proslavu sv. Petra i Pavla. Sv. Misu je predvodio naš gvardijan fra Zoran Mandić uz susavljenje domaćih svećenika,

župnika fra Ante i fra Marka, koji je također Biličanin. Sam fra Zoran nas je pozvao da svoje svetinje uzdržavamo jer od njih živi naša vjera. Molili smo da naši dolasci u Bilice budu češći i da duže traju

kao i da su zablista još koja obnovljena kuća. Za sada ih ima četiri. Dao Bog da ih bude što više.

Poslije Mise zadržali smo se na zajedničkom ručku kojim je sve počastio fra Marko Bančalo.

fra Anto Šimunović

VIJESTI IZ DRUGIH ŽUPA

Zaključni sastanak i zahvala sponzorima i podupirateljima

Sesvetska Sopnica/Zagreb, 13. srpanj 2015.

U četvrtak, 9. srpnja 2015. godine u prostorijama Župe sv. Marije Anđeoske u Sesvetskoj Sopnici kod Zagreba održan je zaključni sastanak članova pripremnog Odbora „Susreta raseljenih vjernika kotorvaroške doline“ u Republici Hrvatskoj na kojem je analiziran protekli VII. susret Kotorvarošana. Većina članova odbora izrazili su zadovoljstvo organiziranim susretom i odzivom raseljenih Kotorvarošana, njihovih prijatelja, gostiju i uzvanika. Posebno su zahvalni kotorvaroškim svećenicima-franjevcima koji se svake godine do sada, kako se susreti održavaju u Hrvatskoj, unatoč obvezama u svojim župama, potrudili doći i sudjeluju, kako oni iz

Kotorvaroške doline, tako i oni iz drugih mjesta gdje službaju, kako bi bar malo približili, a i osjetili okus i bilo rodnog zavičaja, a time i posvjedočili da vole svoj narod i njihovu privrženost prema vrijednostima koje su iz rodnog kraja ponijeli.

Na kraju sastanka članovi Odbora su zahvalili ovogodišnjim sponzorima i podupirateljima „susreta 2015“, bez čije pomoći zasigurno ne bi bilo moguće organizirati ovogodišnji susret.

Zato od srca hvala na novčanoj i materijalnoj pomoći sljedećim sponzorima i podupirateljima: Ivanu Klariću, Joži Petrušiću, Ivanu Zebi, Šmunu Babiću, Marku Julardžiji – Kačar, Iliju Lukiću – Čerčo, AB2 projekt, vl. Željku

Šubari, Marku Bjelobrku – Capo, Laser d.o.o., vl. Matiji Mrkonjiću, Marku Grgiću – Kiza, Iliji Petroviću, Peri Kovačiću, Petru Petroviću, Vijecu GČ Maksimir, župljanima i župi Sesvetska Sopnica, MBM Lučko, Jakovu Markoviću, Marku Bilobrku, Peri Julardžiji, Zdravku Radošu, Ivanu Ramljaku, Vinku Propadalu, Kotorvarošanima i prijateljima iz Klagenfurta i Villacha, Ivanu Karajici, Daliboru Milišiću, Marku Pranjiću – Markiza, Stipi Mariću – Lukčin, Udruzi Prsten, Zlatku Kljajiću, Branku Hlebetini, Mili Kuzeku, Stipi Zebi, Mati Jukiću, Luki Martiću, Stipi Marčinkoviću – Eso, Mati Stipiću i Stipi Davidoviću i Zvonki Mariću – Note.

(Infopress)

Proslavljen II. susret Karajica

Pod motom „Kao biseri rasuti po svijetu...“ u ozračju preduhovskog blagdana, u subotu 23. svibnja ove godine u Sesevskoj Sopnici kod Zagreba organiziran je drugi susret Karajica. Program susreta započeo je duhovnom meditacijom i nagovorom na temu „Tako je malo potrebno“ u izvedbi fra Petra Karajice, župnika iz Dobrinje kod Sarajeva, a nakon nagovora slavljena je sveta misa i molitva za sve pokojne u župnoj crkvi Sv. Marije Anđeoske, koju je predslavio sopnički župni vikar fra Stipo Karajica, uz suslavlje fra Petra Karajice i drugih okupljenih Karajica, njihove rodbine, vjernika i prijatelja. Misna čitanja čiteli su Zvonko Karajica, a zazive molitve vjernika s M. Stjepanka Karajica i Marija Stipić.

Ovaj put rodno selo Baščina nije bilo ciljno putovanje niti određite okuplja-

nja, ali su svakako preko stotinu prezimenjaka i rodbine Karajica evocirali uspomene na dane djetinjstva i rane mladosti provedene u rodnom kraju s dragim i bliskim ljudima.

Vrijeme i prilike od prvog susreta Karajica, održanog 2011. godine učinili su svoje. Od tada je Karajica nešto manje, petoro članova je napustilo ovozemaljski život i prešle u mir Gospodnji, a rođen je samo jedan član, najmlađi Antonijo. Karajice su se razili na mnogo strana, za sada samo na područja europskih zemalja, najsjevernije u Nizozemsku, u njima zauzeli razne poslove i izgradili nove domove i uspostavili nova prijateljstva i poznanstva. Obitelji su kod većine na okupa i dobro zbrinute. Pojedinci su izučili visoke i stručne škole, a neki

obrašaja odgovornosti u društvu i u firmama.

Ovim drugim susretom, nadamo se i zadnjim, malo dalje smo se okupili od izvora i na jedan dan predahnuili. Vratili se korijenima, osnovi na kojoj smo svi otkani. Probudili i iskazali osjećaj radosti zbog susreta s onima koje volimo i ljubimo i poznali

najmlađe članove obitelji i po njima vidjeli kako vremena neminovno prolaze i koliko njima ovakvi susreti i okupljanja znače. Veselili su se malim stvarima i igrali nesvakidašnje igre, a bili i veoma tužni kad su se u predvečerje subote morali rastati i poći svojim domovima.

Svaki član sa susreta ponio je nešto zavičajnoga, priredeno od organizatora na dar knjigu „Hrvati u Kotor Varošu“ i domaću šljivovicu s podatcima susreta, da ih oboje podsjećaju i pozivaju na ponovni susret.

To su samo neka od promišljanja i razlozi za organiziranje nagodinu novog susreta. Naznačeno je da to bude uoči Gospejine u rodnom kraju – Kotor Varošu. Ako Bog da zdravlja, bit će i on (treći).

Hvala svima koji su se odazvali i sudjelovali na ovom drugom, a posebno organizatorima i pokroviteljima susreta.

Stjepanka Karajica

Obljetnica podizanja zavjetnog križa poginulim braniteljima

U subotu, 13. lipnja 2015. u Kozari Putevima svečano je obilježena 9. obljetnica podizanja zavjetnog križa i spomen ploče hrvatskim braniteljima HVO Kotor Varoš kao i svim ostalim braniteljima te 23. godišnjica početka borbe i otpora Hrvata Kotor Varoša u Domovinskom ratu. Obilježavanje je održano u organizaciji Zavičajnog kluba Orahova i Udruge veterana Domovinskog rata Kotor Varoš. Prije 9 godina branitelji i veterani HVO Kotor Varoš iz Orahove, koji žive na području Kozari Puteva, odlučili su, u spomen na poginule bojovnik i branitelje Kotor Varoša od četničkog agresora, podignuti Zavjetni križ i spomen ploču u znak vječnog spomena i sjećanja na poginule.

Svetu misu zadušnicu vodio je fra Toni Mutnik. Svečanom obilježavanju nazočilo je nekoliko stotina štovatelja Domovinskog rata i hrvatskih branitelja, među kojima su bili brojni branitelji i Hrvati podrijetlom iz BiH. Počast hrvatskim braniteljima polaganjem vijenaca oдали su i politički predstavnici i dužnosnici: potpredsjednik Gradske skupštine Grada Zagreba i predsjednik GO HDZ GZ Andrija Mikulić,

predsjednik Vijeća gradske četvrti Maksimir Stanko Gačić te gradski zastupnici Mario Župan i Zoran Piličić, koji je ratni zapovjednik i predsjednik Udruge veterana Domovinskog rata Kotor Varoš. Vijenac su položili i zapalili svijeću i predstavnici Udruge kotorvaroških Hrvata koje je vodio predsjednik Udruge Marko Bilobrk.

Zoran Piličić

Dopredsjednik Jerković i ministar Čordaš posjetili franjevence Bosne Srebrene u Zagrebu

Sesvetska Sopnica/Zagreb, (FLA)

U utorak 9. lipnja 2015., Josip Jerković, dopredsjednik RS-a i Davor Čordaš, dopredsjednik HDZ-a BiH i ministar za izbjeglice i raseljena lica u Vladi RS-a posjetili su Franjevački samostan sv. Ilije i Župu sv. Marije Anđeoske u Sesvetskoj Sopnici kod Zagreba.

Tijekom obilaska novo useljenog samostana i još uvijek građevinski nedovršenog Pastoralno kulturnog centra za vjernike u ovom dijelu grada Zagreba, u odsutnosti gvardijana fra Bože Lujčića, visoke goste su primili sopnički župnik fra Zdravko Dadić i župni vikar fra Stipo Karajica i upoznali ih s pastoralno-duhovnim i materijalnim stanjem u samostanu i župi i istaknuli da župa broji preko 4.000 vjernika u 1.229 obitelji. Najveći broj župljana vjernika su prognani i izbjegli Hrvati iz Bosne i Hercegovine, koji su u Hrvatsku doselili tijekom ratnih razaranja u BiH. Naglasili su da se u župi redovito održavaju godišnji su-

sreti Hrvata iz Rame, Kotor Vareša, Brčkog, Jajca, Posavine, te se po potrebi održavaju i drugi kulturno-umjetnički programi Hrvata iz BiH. Osim toga, u župi se održava tjedni župni vjeronauk za vjeroučenike od trećeg do osmog razreda, djeluju tri župna zbora, Treći franjevački svjetovni red, FRAMA te sjedište Humanitarno-karitativne udruge Kruh svetoga Ante za Hrvatsku.

Na kraju susreta dopredsjednik Jerković i ministar Čordaš su zahvalili franjevcima Bosne Srebrene na srdačnom prijemu i razgovoru, te izrazili zadovoljstvo sa svime što su vidjeli, a posebno s onim što su franjevci činili i čine za Hrvate iz Bosne i Hercegovine, koji su zbog ratnih strahota morali napustiti svoje domove, zaželjevši im puno snage u ostvarenju započete misije.

Župa sv. Marije Anđeoske u Sesv. Sopnici i samostan sv. Ilije u Zagrebu pripadaju franjevcima Provincije Bosne Srebrene. U studenom 2000. godine započeta je gradnja župne

crkve, pastoralno-kulturnog centra i uz nju samostana i župne kuće. U tijeku je izrada planova za novi zvonik i građevinski radovi na unutarnjem uređenju crkve, pristupnih putova i parkirališnih mjesta.

Stipo

Održan sedmi susret raseljenih Kotorvarošana u Zagrebu

Sesvetska Sopnica/Zagreb,
6. srpanj 2015.

Sedmi susret raseljenih vjernika kotorvaroške doline bi se u najkraćem mogao sažeti ovako „Susreti sjećanja, ljubavi i odanosti zavičaju“. Susret je održan u nedjelju, 5. srpnja 2015. godine u župnoj crkvi Gospe od anđela u Sesvetskoj Sopnici kod Zagreba. Svečano misno slavlje predslavio je fra Juro Marčinković, kotorvarošanin, trenutno na službi u Sućurju na Hvaru, uz suslavlje sokoljsko-vrbanjskog župnika fra Marka Bandala, domaćina župnika fra Zdravka Dadića, župnog vikara fra Stipe Karajice, fra Zorana Mandića, gvardijana samostana sv. Luke u Jajcu, fra Bože Lujčića, gvardijana samostana sv. Ilije u Zagrebu i trajnog đakona Božidara Hadaša. Raseljeni kotorvarošani iz župa Kotor Varoš, Sokolina i Vrbanjaca

su se i ove godine okupili pod geslom „Susresti drage ljude i čuti o rodnom zavičaju“. Misu zahvalnicu slavili su

za sve stradale, ubijene, nestale i pokojne iz kotorvaroške doline.

Okupljene je riječima dobrodošlice prvo pozdravio župnik fra Zdravko Dadić i izrazio zadovoljstvo što vjernici triju kotorvaroških župa i dalje održavaju svoje susrete u župi Sesvetska Sopnica, povjerenoj bosanskim franjevcima koji, uz pastoralno-karijativno djelovanje, uvelike podržavaju i potiču zavičajna okupljanja i susrete. Misno slavlje je skladnim pjevanjem uzveličao župni zbor pod ravranjem Monike Blažević, kao i značajan broj članova župnog pastoralnog vijeća, FSR-a i Frame, koji su dali svoj nemjerljiv doprinos i pomoć u izvedbi i obogaćenju drugog dijela programa kotorvaroškog susreta ispred samostansko-župnog dvora u Sesvetskoj Sopnici. Misnom slavlju nazočila je i skupina od 50-ak vjernika i prijatelja, članova iz Hrvatske katoličke misije Klagenfurt/Villach, koji su za ovu prigodu uzvratili svoj posjet župi u Sesvetskoj Sopnici i donijeli svoj novčani dar, za početak već najavljene gradnje potrebnog zvonika na župnoj crkvi u Sesvetskoj Sopnici.

Valja također istaknuti kako su sudionici ovog susreta poslije misnog slavlja svi sudjelovali u prikupljanju novčane potpore dovršetku započetih građevinskih radova i opremanju samostansko-župne crkve Uznesenja BDM u Jajcu, kojima je na odlasku i zahvalio gvardijan i župnik fra Zoran Mandić.

Na kraju misnog slavlja predsjednik organizacijskog odbora fra Stipo Karajica je pozdravio i zahvalio okupljenim kotorvarošanima i razočanim vjernicima, posebice iz župe Sesvetska Sopnica i okoline, te ih pozvao da i dalje održavaju i njeguju veze s rodnim zavičajem. Nakon mise ispred samostansko-župnog dvora je upriličena okrijepa koju su i za ovu prigodu organizirali i pomogli Kotorvarošani i njihovi prijatelji, posebno članovi organizacijskog odbora i župljani sv. Marije Anđeoske. Druženje je upotpunjeno glazbenim ugođajem u izvedbi Ivana Martića Ivica i njegovog pratećeg Banda.

Misi i sedmom susretu raseljenih

Kotorvarošara nazočili i su izaslanik Milana Bandića, gradonačelnika grada Zagreba Stipe Zeba, predstavnici zavičajnih udruga Rame, Jajca, Gruda, Posavine, Prstena, kao i predsjednici gradskih četvrti Sesvete i Dubrava Dražen Markota i Milan Draženović, predsjednik mjesnog odbora Sesvetska Sopnica Radoslav Dumančić, vijećnik u SO Kotor Varoš Ivica Marčinković, izaslanik dopredsjednika RS-a Josipa Jerkovića, savjetnik Dragan Juričević, predsjednik Udruge kotorvaroških Hrvata Marko Bilobrk i članovi Upravnog odbora i zapovjednik kotorvaroške bojne i vijećnik u zagrebačkoj skupštini Zoran Piličić.

Sedmi susret Hrvata i vjernika iz Kotor Varoša je završen uručivanjem zahvalnica podupirateljima i organizatorima susreta i zajedničkom željom da ovakvih zavičajnih susreta bude više i da oni budu radost i potreba onima kojima rodni kraj jest drag.

Tekst & fotografije Antonija Lešić

IN MEMORIAM

Ivka Marčinković-Topalović

(26.04 1924-22.01.2015.)

O majci su ispisane tene i tone papira i uvijek je to malo. Nije lako bilo biti majka u teškim vremenima. „Proći“, kroz dva teška rata. U drugom svjetskom ratu glad, neimaština, bijeda, tuga, tifus i ostale ratne tegobe. Čekati čovjeka u ratu četiri godine, primiti pismene obavijesti o njegovoj smrti, a ipak vjerovati da je živ kako je i bilo. U ovome zadnjem ostaviti sve što imaš i poći sa svojom djecom u nepoznato. Ostaviti svoju plodnu kotorvarošku zemlju i zamijeniti je kameritom i škrtom primorskom zemljom. Lutati od Zabrdā do Matulja kraj Opatije pa do Aachena u Njemačkoj pa ponovo Matulji i na kraju naći spokoj u svome Zabrdā. Umjesto kukuruza i pšenice sijati u svome vrtu kadifu i bosiljak i ostalo cvijeće kojeg si toliko voljela. Nije lako bilo othraniti i doškoloovati sedmero djece dva sina i pet kćeri, dočekati 17 unučadi i 34 praunučadi. Imati toliko plemenitosti u sebi i na smrti misliti i brinuti se za druge. Palo malo snijega u Opatiji i Matuljima početkom prvog mjeseca ona mi reče: Bože dragi ako umrem kako će mi djeca sa mnom u Kotor Varoš. I na kraju Bog nagradi sve. U današnje vrijeme ljudi umiru na razne i ra teške načine, ali umrijeti svjestan svega sjedeći sa krunicom u rukama je veliki božji dar i zahvala za sve. I stoga ti MAJKO hvala što si bila Žena, Supruga, majka, baka, svekrva, kuma, strina, ujna, susjeda, ooična kotorvaroška krsćanka koje se svi rado sjećaju.

Jakov Topalović

Povijest i svetkovina svetog Ivana Krstitelja u Podmilačju

U propovijedi je istaknuo kako je Bog onaj koji ljude bira, poziva i šalje na određene zadatke. On sa svakim od nas ima svoj plan. Neke šalje s posebnim zadatkom. Ivana Krstitelja izabrao je da bude preteča Gospodinu; da mu pripravi put. Stoga je Ivan bio korektor, ozdravitelj javnog mnijenja svoga vremena. Ljudi su u svim vremenima bili i ostali skloni zastranjenjima, tražeći ugodnosti krše Božjih zapovijedi. Ivan je imao zadatak pozivati ljude na obraćenje, na odricanje od zla, od grijeha. Taj poziv vrijedi i danas, odjekuje do dana današnjega. I to obraćenje, odricanje od grijeha događa se u Podmilačju. Potrebno je vraćanje onim vrijednostima i zakonima koje je Bog stvaranjem utkao u nas. U nas je utkana savjest koja nas upućuje na suradnju s Bogom. A krštenjem je na poseban način duboko utkana svijest da pripadamo Kristu, da smo njegovi. Tu svijest potrebno je živjeti. Potrebno je biti slobodan od svih navezanosti na bilo što što nas vodi u zalutalost, jer Davao, da bi čovjeka u nešto uvjerio, najprije ga uvjeri da on ne postoji. On tako lakše uspijeva. Govori se da ne postoji teorija zavjere, a izgleda da ipak postoji. Kao primjer, Kardinal je spomenuo kako se već u njegovo studentsko vrijeme, čim se pojavila televizija, govorilo kako je čovječanstvo prenapučeno i, ako se nastavi kao do tada s rađanjem djece, ono će se raspasti. Ljudima je nabijen kompleks opasnosti rađanja djece. Doneseni su državni zakoni da se smiju ubijati nerođena djeca. A crkva koja to ne odobrava proglašena je nazadnom. To je suvremena bolest. Hitlera su pravom osudili zbog ubijanja, a onda donose zakon o ubijanju djece. Kada zarima malčica čovjek, jer, onako nas je previše. To bolesno mnijenje urušava čovječanstvo, društvo i svijet. Stara narodna poslovice kaže: „Tko prirodu remeti, priroda mu se osveti.“ I kad su vidjeli da ne uspijeva strategija s ubijanjem djece, jer su posljedice preteške, osobito one psihičke kod majki, u ime slobode krenuli su u razaranje obitelji, tog Božjeg gnijezda i gnijezda čovječanstva. Da bi se živjelo bez zakona i

odgovornosti propagiraju se istospolni brakovi i prave gay parade. Kad neka medijska kuća zapadne u financijske poteškoće, ovi im priskaču u pomoć uz uvjet da propagiraju njihove ideje. Papa Franjo upozorava da se i ratovi voće zbog prodaje oružja i zarade, a stim se smanjuje čovječarstvo. Papa u svojoj nedavnoj enciklici o ekologiji upozorava da su i klimatske promjene vezane i uz aroganciju svjetskih moćnika.

Govorimo o ekologiji, a zaboravili smo govor o poštovanju prirode s kojom tako grubo gospodarimo. Sveti Ivan Krstitelj bi rekao, a i papa poručuje, da ne dopustite da vam unište savjest i nadu. Nadajte da netko drugi mjesto vas misli i odlučuje. Ne dozvolimo da nam oduzmu pamet nego mislimo svojom pametću. Već u početku rata upozorio sam svjetske moćnike da ne odlučuju o nama bez nas, bilo kao osoba ili kao naroda. Imamo pravo zastupati i braniti ono što je Bog dao čovjeku. Zato želimo ovdje doživjeti istinsko obraćenje, vrjednovanje Božjih, naravnih zakona i to vrjednovanje osvariti u svojim životima. Prava vjera je istinska suradnja s Bogom i čovjekom i poštovanje darova Božje prirode. Želimo pripraviti put Gospodinu, ca Isusa ne istjeramo sa zemlje. Okupili smo se ovdje da nas sv. Ivo poveće Isusu, da otkrijemo prave vrijednosti koje liječe ljudsku dušu i srce. I da mi s tom vjerom liječimo javno mnijenje. Neka nas ovo okupljanje ojača u vjeri

da budemo spremni suočiti se sa izazovima života i vremena, da se, kako i Papa kaže, ne bojimo ići i plivati protiv struje. Nebojte se! Neka naša riječ bude borba za istinu, za prava i dostojanstvo čovjeka. Po zagovoru sv. Ive svojim kućama podite ispunjeni utjehom. Kardinal se posebice obratio bolesnima i onima koji im pomažu. Bolesne je pozvao na strpljivost da bi i njihova bolest bile blagoslov za crkvu. Neka svoju žrtvu, kao svojevrstnu misu prinesu u svojim kolicima i na svojim krevetima, kao na oltarima. Napomenuo je da nema puno zdravih, jer je malo liječnički pregledanih. Poželio je bolesnima da ih Bog krijepi u njihovoj bolesti, kao i njihove poslužitelje i upozorio na riječi koje su se čule od jednog bolesnika: „Ne dao Bog tebi ono što ja imam“. Kardinal je pitao znamo li zahvaliti Bogu za ono što imamo, za zdravlje, bez kojega ne bismo mogli ni u Podmilačje doći. Napomenuo je da se ne zna koja je bolest gora, bolest zatrovanog srca i duše ili bolest tijela. Poželjno je čisto srce i ljubav jednih prema drugima. Po takvoj vjeri svijet će nas prepoznati kao Isusove učenike. Kardinal je napomenuo kako je jutros (utorak, 23.6.) dobio pismo od Pape koji zahvaljuje za svu srdačnost doživljenu u Sarajevu. Papa u pismu ističe „Divim se vjeri koju sam doživio među vama“. „Tu vjeru unosimo u današnji mentalitet i prenesimo je budućim pokoljenjima“, rekao je kardinal Puljić.

Na kraju mise bilo je klanjanje i blagoslov s Presvetim, a potom se kardinalu i svima zahvalio provincijal Bosne Srebtene fra Lovro Gavran.

U 20, 00 sati križni put uz brdo Grabež predvodili su župljani župe Uskoplje, a u 21,30 u dolini svetišta bio je molitveno-meditativni program uz blagoslov ivanjske vatre. Program su animirali studenti Franjevačke teologije u Sarajevu s mešтром Danimirom Pezerom. Zapuhao je hladni vjetar. Tijekom noći padala je obilna kiša, koja je prestala padati tek na kraju sutrašnjeg središnjeg slavlja. Unatoč kiši, vjetru i studeni deseci tisuća hodočasnika okupljali su se oko svetišta sv. Ive.

Na svetkovinu sv. Ive program je počeo u 6, 30 ispovijedanjem. Nakon toga u 7,00 sati uslijedila je misa, a potom u 8, 30 misa koju je predvodio fra Ivan Nuić, profesor u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji (sjemeništu) u Visokom, koji je održao i prigodnu propovijed.

Središnje koncelebrirano euharistijsko s'avlje s molitvama za bolesnike u 11,00 sati predvodio je generalni vizitator franjevaca Bosne Srebrene fra Iko Skoko, gvardijan Franjevačkog samostana u Mostaru. Sve nazočne pozdravio je podmilački župnik fra Ilija Stipić. Fra Iko je na početku mise blagoslovio vodu i njom pošćropio bolesnike i sve nazočne. U propovijedi je istaknuo kako su ljudi uvijek išli u svetišta, nekada bi hodočastili mjesecima i dugo bi ostajali u svetim mjestima. Htjeli su susresti svetu osobu, susresti se sa svetim na svetom mjestu. Jedna od najvećih osoba kojima su ljudi hodočastili, a i danas hodočaste, kao i mi danas ovdje, je sv. Ivan Krstitelj. Bio je poseban i ljudi su osjetili da tom svecu treba pristupiti i čuti ga. I mi smo ovdje došli ispovjediti se i kazati sv. Ivi što nas boli, koje su naše muke i križevi i da nam Isus, po zagovoru sv. Ive, pomogne. Međutim, potrebno je da i mi čujemo, prihvatimo i u životu pokušamo ostvariti ono što nama govore sv. Ivan i Isus. Bitno je i jedno i drugo. Ivan je izmoljen od Boga i rođen kad mu se ostarjeli roditelji nisu nadali. Zaharija je od iznenađenja zanijemio. Ivanov život obradovao je mnoge. I moj bi život trebao biti radost, a ne tuga i žalost drugima. Ivan nije pio ni vina niti opojnih pića. Kad zalutamo s pravca i nacerta koje nam je Bog dao, onda se rješenja traže u opojnim sredstvima. Ivan je bio velik. I mi smo po krštenju pozvani da budemo veliki, a ne od drugih zavedeni i poniženi. Ivan je kritikirao čak i kralja Heroda koji ga je slušao i pri tom bi se uznemiravao. Ipak, nije se obratio. I mi se možemo duhovno uznemiriti, ali ne i obratiti. Potreban je korak obraćenja. Herod je bio ohol i sebičan. Zbog toga se nije mogao obratiti. Štoviše ubio je Ivana. Proroci uvijek mučenički umiru. Isus kaže da je Ivan najveći od rođenih, ali, ipak, i najmanji u kraljevstvu nebeskom veći su

od njega. Stoga, za tim kraljevstvom trebamo težiti. Na jordanškoj dolini Ivanu nisu dolazili oni koji su imali svoj a ne Božji plan; farizeji, književnici i pismozranci. Obični ljudi pitali su ga što treba činiti. Imi trebamo tako pitati. Ivan im je odgovarao da jedni s drugima dijele kruh i odjeću, da budu solidarni. Za tu solidarnost znali su naši preci i roditelji i tomu su nas učili. Rijeka Jordan ulijeva se u Genezaretsko more koje je puro života. Oro vodu daje Mrtvom moru u kome nema života. A ista voda dolazi u njih. Prvo more prima i daje, oro mrtvo samo prima. Ne smijemo biti sebični poput Mrtvog mora. Bez solidarnosti i kršćanske ljubavi dolaze korupcija i nasilje. Ivan carinicima govori da ne smiju više uzimati nego što im je dozvoljeno, da ne smiju biti korumpirani. Nažalost, mi živimo u korumpiranom društvu. To nas, sve zajednice i strukture društva vraća u mrtvilo Mrtvog mora. Bitno je da ja ne činim koruptivna djela već da radim tako da od mene društvo počne ozdravljati. Ivan je vojnicima govorio da ne čine nasilja i da ne opuzuju druge. Sebičnost vodi korupciji, a korupcija nasilju. Majka Tereza je novinarima na pitanje što treba popraviti u Crkvi odgovorila: „Moram

se ja popraviti, a i vi“, istaknuo je fra Iko Skoko.

Na kraju mise bilo je klanjanje i blagoslov s Presvetim. Potom se svima, posebice organizatorima i aktivnim sudionicima proslave, zahvalio provincijal Gavran koji je fra Iki, a i drugima koji imaju ime sv. Ive, čestitao imendan.

Liturgijsko pjevanje tijekom oba dana predvodili su zborovi i pjevači iz Jajca, Podmilačja, Uskoplja, Vareša, Bugojna i drugih župa. Među pjevačima bio je znatan broj redovnica. Pjevanjem su ravnali i na orguljama svirali fra Emanuel Josić i s. Mira Bliznac.

Oba dana program proslave prenosilo je osam radio-postaja: Kupresa, Jajca, Livna, Tomislavgrada, Posušja, Rame, Busovače i Herceg-Bosne. Ovo je svake hvale vrijedan posao. O proslavi su izvješćivale Federalna TV, TV Republike Srpske i TV Valentino. Voditelj prijerosa bio je vikar Bosne Srebrene fra Marijan Karaula.

Jajce, 24. lipnja 2015.

Süpo Marčinković

Iz navedenog tabelarnog pregleda vidljivo je da se na području današnjih triju kotorvaroških župa u povijesnim izvorima javlja preko tri stotine katoličkih obiteljskih imena (prezimeni), od kojih neka u više oblika (Andriević-Andrijević, Batljan-Batljanović, Bilobrk-Bilobrkovač-Bilobrković-Ejelobrk-Jozipović-Josiupović, Julardžić-Julardžija, Kalauz-Kalauzović-Kolauz-Kalauzović, Kavedžica-Kavedžić-Kavedžija, Komadanović-Komadinović, Kostreš-Kostrešević, Landeka-Lendekić, Marianović-Marijanović-Marjanović, Marić-Marijić, Matiev-Matiević-Matijević, Oraovac-Oraočić, Oršulić-Oršulić, Praiz-Prajz, Ruevac-Ruević-Rujević, Sirovina-Sirovinić, Stupar-Stuparević, Šubera-Šubarić, Vilus-Vilusić-Vilusović, Vinojčić-Vinojčić-Jakić, Barić-Pilić, Čakarić-Brnjić, Đaković-Šimić, Grgić-Kovačević, Grgić-Landeka, Ilić-Kurjanić, Jukić-Bilanov, Kovačić-Lukić, Mijatović-Franić, Miškić-Kolauz, Pavić-Matijević, Petrušić-Karica, Petrušić-Piđić, Sirovina-Glavaš, Vidić-Ripa, Vučić-Franić) Tijekom povijesti, zbog seljenja i drugih razloga (epidemija i rata) nestale su brojne obitelji te zbog toga danas u kotorvaroškom kraju više nema preko polovice negdašnjih katoličkih prezimena. Ako izdvojimo ona prezimena koja su zabilježena u povijesnim izvorima u 18. i 19. stoljeću i još uvijek postoje u ovom kraju te ih poredamo abecedno i redoslijedom kojim se javljaju u izvorima dobit ćemo da su najstarija ona u izvješću biskupa Pave Dragičevića iz 1744. godine. To su prezimena: Andrić, Andrijević, Barčić, Barić, Džomba, Jaskić, Josipović, Jurić, Kljajić, Kovač, Landeka, Lučić, Manović, Marić, Marković, Matić, Matijević, Petrović, Petrušić, Ružić, Topalović, Vidović, i Vujčić. U matici krštenih (Liberbaptisatorum 1757-1761) župe Kotor nalazimo, osim nekih već spomenutih, i ova prezimena: Bubić, Batljan, Bjelobrk, Čurić, Franić, Jakić, Kalauz, Kostreš, Marčinković, Oršalić, Sirovina, Škrobić, Vinojčić, Vilus i Zebić. Ovima se, ne ponavljajući ista, pridružuju ona koja je 1768. zabilježio biskup fra

Marijan Bogdanović u svom izvješću. To su: Bilobrk, Kovačić (krivo napisano Kovačević), Lukić i Mardić. U nešto mlađoj Matici krštenih (Liberbaptisatorum 1774-1779) nalazimo na ova nova prezimena: Kavedžija, Martinović, Prarjić, Franjković, Tomić i Zeba. Najviše novih prezimena nalazi se u popisu župnika fra Ante Gutića iz 1870. To su: Agatić, Antunović, Anušić, Bandalo, Barišić, Bilanović, Brkić, Budimir, Bujdo, Bumba, Čeliković, Čolić, Čulinović, Davidović, Draguljić, Dujman, Grgić, Ivić, Jeličić, Jozić, Jukić, Julardžija, Jurinović, Karajica, Maljur, Marjanović, Markušić, Marunović, Mišić, Nikolić, Pavić, Pavlović, Piličić, Pilić, Prajz, Puškarić, Stipić, Svalina, Šimić, Šimunović, Šipura, Šubara, Vidić, Vujeva, Vuković i Zorkić. Napokon, nekoliko novih prezimena zapisano je u Stanju duša (Status animarum) vrbanske župe od godine 1884. To su: Franjić, Mijatović, Nikić, Perić i Šarić. Ova, danas postojeća katolička prezimena u kotorvaroškom kraju, ne nalazimo u izvorima do kraja 19. stoljeća: Abramović, Barbarić, Bošnjak, Čakarić, Idžotić, Ilić, Ilinčić, Ivanović, Jakovljević, Jelusić, Juranović, Jurišević, Kajić, Klarić, Kozjak, Kuzek, Lekić, Livak, Lovrenović, Majstorović, Malbaša, Mandušić, Matanović, Matošević, Milišić, Milobara, Miškić, Oreškić, Orzes, Petričević, Peula, Pezerović, Bogić, Stipanović, Šobloher, Tokalić, Tomaš, Tvre, Vardić, Vulčić i Zorić.

Ne bi bilo ispravno, na temelj navedenog vremenskog redoslijeda

zaključiti da su najstarije one katoličke obitelji u kotorvaroškom kraju koje se najprije javljaju u povijesnim izvorima, niti da su najmlađe sve one kojih uopće u njima nema. Budući da nijedan izvor ne obuhvaća sva moguća katolička obiteljska imena (prezimeni) u označenom vremenu, ali svakako ovo bi se moralo imati u vidu u detaljnim istraživanjima seljana u ovom kraju ili geneze pojedinih obitelji. Sam podatak da u ovom kraju nema danas više od polovice nekih postojećih katoličkih prezimena, govori dovoljno i uverljivo o teškoj i burnoj prošlosti ovog kraja.

Nastavit će se...

Papa Franjo u Bosni i Hercegovini

Iako su svi mediji o ovome velikom posjetu izvješćivali na sve načine, ipak ćemo se i mi osvrnuti na ovaj veliki događaj za Crkvu u našoj domovini a i šire, posebno za Crkvu u hrvatskom narodu. Bučući je naš kraj posebno oštećen u zadnjemu ratu, kada smo sa 10 500 Hrvata katolika svedeni na 230 duša koji stalno torave tu, to je bio razlog više da se i mi nademo na licu mjesta – na mjestu susreta sa Svetim Ocem. Nas oko 40, u jednom autobusu nismo išli da kukamo i ču se žalime nego da s Kristovim namjesnikom na zemlji zajedno proslavimo svetu misu.

Vjerujem da su naše molitve, koje su

došle iz radosnog srca što smo u punom zajedništvu sa svojim Vrhovnim pastirom našle svoje mjesto u milosrdnom srcu Nebeskoga Oca. Sveti otac nije došao u našu domovinu nikoga kritizirati nego donijeti riječi nade i mira. Iako smo malebrojni, na našim plećima je velika odgovornost svjedočenja svoga kršćanskog identiteta. Kao što mu i samo ime govori, poput sv. Franje Sveti otac je došao svim narodima u ovoj napaćenoj zemlji a nama, katolicima raglasio je potrebu svjedočenja svoje vjere i obećao svoju pomoć. Što nam više treba. Tako smo radosno podnijeli

žegu toga dana i radosna srca došli u Sarajevo i još radosniji se vratili.

Velika mi je radost bila kada sam u nedjelju, 7. lipnja nakon svete mise u Zabrđu otišao na otvaranje "Careve džamije" u Kotor Varošu. Vjerujem da me je u mome franjevačkom habitu već na dobronamjernih gledala ne samo u duhu tradicionalno dobrih odnosa već još više u duhu Papina posjeta, a i sami govornici su to potvrdili svojim pozitivnim komentarima Papina posjeta. Kako sreće da se nastavi živjeti u czračju i raspoloženju kao toga lijepoga dana.

fra Anto Šimunović

Kardinal Jorge Mario Bergoglio, papa Franjo I. rođen je 17. prosinca 1936. u Buenos Airesu, u obitelji s petero djece, a otac mu je bio talijanski imigrant, te novi papa ima i argentinsko i talijansko državljanstvo.

Diplomirao je kemijsku tehnologiju, no poslije se odlučio za svećenički poziv te stupio u bogosloviju. U novicijat Družbe Isusove stupio je 11. ožujka 1958. godine. Humanističke studije završio je u Čileu, a 1963., po povratku u Buenos Aires, završio je filozofiju na Filozofskom fakultetu kolegija "San Jose" u San Miguelu.

Sljedeće dvije godine predavao je književnost i psihologiju na kolegiju "Immacolata" u Santa Feu, a 1966. predavao je iste predmete na kolegiju "Salvatore" u Buenos Airesu. Od 1967. do 1970. studirao je teologiju na Teološkom fakultetu kolegija "San Jose" u San Miguelu. Za svećenika je zaređen 13. prosinca 1969. godine, a unutar Družbe Isusove proveo je svoj treći probandat 1970. - 1971. u Alcali de Henares u Španjolskoj, te je 22. travnja 1973. položio svoje doživotne zavjete. Bio je magister novaka u Villa Barilari u San Miguelu

(1972. - 1973.), profesor na Teološkom fakultetu, konzultor u svojoj Provinciji te rektor kolegija. Za provincijala Argentine izabran je 31. srpnja 1973. i tu je službu obnašao šest godina.

Između 1980. i 1986. godine bio je rektor kolegija i Filozofskoga i teološkog fakulteta u istoj kući, te župnik u biskupiji San Miguel. U ožujku 1986. pošao je u Njemačku kako bi ondje dovršio rad na svojoj doktorskoj disertaciji, nakon čega su ga poglavari smjestili u kolegij "Salvatore" odakle je premješten u crkvu Družbe Isusove u gradu Cordobi, gdje je obnašao službu duhovnika i ispovjednika.

Blaženi Ivan Pavao II. imenovao ga je 20. svibnja 1992. pomoćnim biskupom Buenos Airesa, a 27. lipnja iste godine primio je u katedrali u Buenos Airesu biskupski red po rukama kardinala Antonija Quarracina. Suzaređitelji su bili apostolski nuncij Ubaldo Calabresi i biskup Mercedes-Lujana Emilio Ognjenović. Nadbiskupom koadjutorom Buenos Airesa imenovan je 3. lipnja 1997., a 28. veljače 1998., nakon smrti kardinala Quarracina, naslijedio ga je u nadbiskupskoj službi. Kao nadbiskup putovao je javnim prijevoznim sredstvima, a umjesto biskupske palače, stanovao je u iznajmljenom stanu, te si je zaslužio nadimak "kardinal siromašnih".

Govori španjolski, talijanski, a služi se njemačkim jezikom.

Poznat je i kao dobar kuhar, ljubitelj opere, prijatelj grčke klasičke, Shakespearea i Dostojevskoga te kao dobar plivač, premda od djetinjstva ima poteškoća s plućima. Napisao je knjige: "Meditaciones para religiosos" (Razmatranja za redovnike) 1982., "Reflexiones sobre la vida apostolica" (Razmišljanja o apostolskom životu) 1986., i "Reflexiones de esperanza" (Razmišljanja o nadi) 1992. Bio je ordinarij i za vjernike istočnoga obreda koji prebivaju u Argentini, a nemaju ordinarija vlastitoga obreda. Usto je bio i Veliki kancelar Argentinskog katoličkog sveučilišta.

Na 10. redovitoj općoj skupštini Sinode biskupa u listopadu 2001. bio je generalni relator.

Od studenoga 2005. do studenoga 2011. bio je predsjednik Argentinske biskupske konferencije.

Blaženi Ivan Pavao II. imenovao

ga je kardinalom na konzistoriju 21. veljače 2001., a naslovna mu je crkva bila crkva Sv. Roberta Bellamina.

Bio je član Komisije za Latinsku Ameriku, Vijeća za obitelj. Kongre-

gacije za bogoštovlje i disciplinu sakramenata te Kongregacije za ustanove posvećenog života.

Doktorirao je u Njemačkoj. Ima sveučilišnog iskustva (rektor filozofsko-teološkog fakulteta u San Miguelu).

Bio je predsjednik Argentinske biskupske konferencije od 2005. do 2011.

Bio je član Kongregacije za bogoslužje i sakramente, Kongregacije za kler. Kongregacije za institute posvećenog života i družbe apostolskog života, Papinskog vijeća za obitelj i Papinske komisije za Latinsku Ameriku.

Kardinal Jurge Mario Bergoglio izabran je za poglavara Katoličke Crkve u srijedu, 13. ožujka 2013. i uzeo je ime Franjo.

To je prvi puta u povijesti Crkve da je jedan rimski biskup uzeo to ime, a i prvi puta da je jedan isusovac izabran za papu, te da papa dolazi iz Latinske Amerike.

<http://www.addthis.com/book>

Zanimljivosti o papi Franji

Papa Franjo jedan je od najomiljenijih, ali i najneobičnijih papa u povijesti. Njegov je život bio ispunjen raznim zanimljivostima, a ovih 11 zanimljivosti tek je dio njegove osobnosti:

1. Pravo ime pape Franje je Jorge Mario Bergoglio. Rođen je 17. prosinca 1936. godine kao najmlađi od petero djece talijanskih useljenika.

2. Tečno govori talijanski, nje-mački i španjolski, a snalazi se i s engleskim, francuskim i portugaljskim. Studirao je filozofiju i diplomirao kemiju. Prije nego što je postao nadbiskup Buenos Airesa predavao je književnost, psihologiju, filozofiju i teologiju.

3. Dok je obnašao dužnosti nadbiskupa Buenos Airesa od 1998. do 2013. godine postao je poznat kao vrlo skromna osoba koja je uvijek nosila haljme običnih svećenika. Odbijao je koristiti usluge vozača i nije želio putovati taksijem već je koristio skromni javni prijevoz. Živio je u malenom stanu s još jednim svećenikom i svaki si dan pripremao obroke iako je imao pravo na luksuzni smještaj i vlastitog kuhara. Povrh svega, na konklavu je putovao u skromnoj ekonomskoj klasi.

4. Papa Franjo voli tango. U intervjuu 2010. godine otkrio je da ga je rado plesao u mladosti.

5. Imao je djevojku.

- Ona je bila u grupi s kojom sam išao na ples. Ne, onda sam osjetio svoj religijski poziv, objasnio je Papa u jednom intervjuu.

Kada je imao 12 godina, svojoj je prvoj simpatiji navodno rekao: 'Ako tebe ne oženim, postat ću svećenik!'

6. U mladosti je radio kao zbacivač u noćnim klubovima Buenos Airesa kako bi zaradio novac za stan i hranu.

7. Strastveni je navijač lokalnog argentinskog nogometnog kluba 'San Lorenzo'. U mladosti je aktivno igrao

košarku.

8. Papa Franjo prvi je papa koji nije iz Europe još od Grgura III koji je rođen na području današnje Sirije, a izabran je 731. godine. Također prvi je papa s nekog od američkih kontinenata te prvi papa rođen u južnoj hemisferi.

9. Nakon što je postao papa, Franjo je bio kandidat za Nobelovu nagradu za mir. Časopis Time ga je proglasio osobom 2013. godine, Rolling Stone ga je stavio na jednu od svojih naslovnica, a na Twitteru je u vrlo kratkom roku skupio više od šest milijuna 'followersa'.

10. Veliki je ljubitelj književnih djela J. R. R. Tolkiena. Najdraži likovi iz Gospocara prstenova su mu Frodo i Bilbo koje je u nekoliko navrata spominjao kao primjere pobjede dobra nad zлом.

11. Progovorio je o temama koje su njegovi prethodnici izbjegavali.

- Pitate me oprašta li Bog onima koji ne vjeruju u Njega i ne traže vjeru? Božja milost nema granica. (...) Oni

koji ne vjeruju u Boga i dalje imaju savjest. Ako ju slušaju i žine dobro, i ateiste čeka Raj, izjavio je u jednom radijskom intervjuu.

Papa je progovorio i o homoseksualnosti: 'Ako je netko homoseksualac i traži Gospodina, tko sam ja da mu sudim?!'

Papa Franjo je rekao: "Nije nužno vjerovati u Boga da biste bili dobar čovjek. Tradicionalno vjerovanje u Boga je čak pomalo i zastarjelo. Neko može biti duhovan, ali ne i religiozan. Nije nužno ići ni u crkvu i davati novac. Za mnoge crkva može biti i priroda. Neki od najboljih ljudi kroz historiju nisu vjerovali u Boga, dok su se mnoga najgora djela radila u njegovo ime".

Nakon cjelodnevne posjete Sarajevu Papa Franje je rekao mladima:

"Vi ste proljetni cvjetovi i u vama vidim želju da idete naprijed, a ne nazad u destrukciju i prošlost".

Don Ante Jelić

Razgovaramo s predsjednikom i temeljiteljem Hrvatskog katoličkog dobrotvornog društva (HKDD) don Antom Jelićem.

Što je bila prva nakana, odnosno zadaća HKDD-a?

Glavni cilj HKDD-a je duhovni i materijalni preporod hrvatskog katoličkog pučanstva. Pomoć obiteljima i bračnim drugovima, osobama koje su u nevolji, strašnim savjetima, razgovorima te materijalno prema mogućnostima. Organizirano prikupljanje i dijeljenje materijalne pomoći zbrinjavanja ljudi u svim izvanrednim prilikama (prirodne nepogode, rat ili druge životne tegobe koje dovedu ljude u tešku situaciju). Po mogućnosti dodjeljivat će stipendije, skrbiti za napaštenu djecu i siročad kao i djecu čije obitelji su u nezavidnoj situaciji pa im nisu u mogućnosti pružiti prikladan život i odgoj, pružati zdravstvene usluge, brinuti za neuposlene organiziranjem radionica, servisa.

HKDD je udruga katolika utemeljena pomdi koordiniranog promicanja plodnije i izravne duhovne i materijalne pomoći, onima kojima je najpotrebnija. U tu svrhu surađujemo sa svim socijalnim, humanitarnim, vladinim i nevladinim organizacijama. Iako smo hrvatska i katolička udruga naš rad nije ograničen nacionalnom ni konfesionalnom pripadnošću. Koliko možemo pružamo pomoć svima koju su u potrebi.

Stiže 1992. godina i mijenjaju se mnoge stvari. Iako danas zvuči nevjerojatno, ali u Sarajevo pristižu izbjeglice iz Hrvatske, a nitko nije pripremljen za takvo što. Otkud HKDD?

Sve tadašnje stranke i udruge imale su svoje određene ciljeve i potrebe. Osjetili smo nedostatak onoga najvažnijeg. Kako pomoći ljudima, koje najviše pogađaju životne nevolje (rat). U okviru pastoralne djelatnosti župe Sv. Josipa na Marijin Dvoru, čiji sam tada bio župnik djelovala je skupina mladih koji su bili volunteerski angažirani u pomaganju starim i osamljenim osobama, zatim studentima pri prona-

laženju stana, upisa na fakultet, pronalaženju posla i financijskih sredstava za studiranje.

Kako bi mogli lakše djelovati odlučili smo osnovati jednu humanitarnu udrugu i zakonski je registrirati kod nadležnih državnih i crkvenih ustanova. Intenzivnije pripreme su započele pred Božić 1990. Kada su izvršene sve pripreme, održana je osnivačka skupština u dvorani Sv. Josipa na Marijin Dvoru, 21. travnja 1991. Prihvaćen je statut i izabrana uprava HKDD-a.

Statut se temelji na načelima Kristova Evanđelja i socijalnog nauka Katoličke crkve.

Glavni cilj Društva je poticati duhovni i materijalni preporod hrvatskog katoličkog pučanstva. To će Društvo ostvariti kroz djelovanje svojih različitih službi a to su: savjetovališta, zdravstvene, kulturno-odgojne, obrtničko-stručne i karitativne usluge.

Ratuje se na sve strane i 1992. godine Sarajevo postaje neka vrsta logora. Okruženo je srpskim snagama i snagama JNA. U gradu polako nestaje svega: struje, vode, velike je uplino gdje i kako nabaviti bilo što za hranu. Tko je u gradu ne može pomoći ni sebi ni drugima. Gdje je HKDD i kako djeluje?

Odmah na početku našeg djelovanja osjećala se ratna psihoza. Već su u Hrvatskoj započele balvan-

barikade. Pale su i prve žrtve u različitim mjestima Hrvatske. U Bosni su vršene blokade pojedinih putova i ulazaka u gradove. Blokadama ulaska u Sarajevo Srbi su se uvježbavali za rat. Siromaštvo, oskudica živežnih namirnica, strah pučanstva osjećao se na svakom koraku. Već su počele dolaziti i prve izbjeglice iz Hrvatske u Bosnu i Hercegovinu. Naše Društvo se odmah uključilo u pomoć izbjeglicama i drugim ljudima na području grada Sarajeva.

Društvo je prve pošiljke humanitarne pomoći u odjeći i hrani, (2 šlepera), primile od Hrvatske Stranke Prava iz Zadra. Tu pomoć smo razdijelili pristiglim izbjeglicama i siromašnom pučanstvu u gradu Sarajevu.

Prvi ured i skladište smo imali u podrumu crkve Sv. Josipa na Marijin Dvoru u Sarajevu. Kasnije smo uredski prostor dobili u općinskoj zgradi Novo Sarajeva. U trodu je svakodnevno radila poslovna tajnica. Preko tog ureda odvijala se sva administracija. Izdali smo dobrotvorne bonove u apoenima 50, 100 i 1000 u različitim valutama. Naši djelatnici započeli su prikupljati pomoć u novcu i različitim namirnicama. Od prikupljenog novca kupovali smo hranu i ostale potrepštine za ratom ugrožena područja u Hrvatskoj. Tri puta smo organizirali, skupa s ostalim humanitarnim udrugama, konvoj za Dubrovnik.

Nekoliko puta smo medicinsku opremu dostavljali preko Đakova i Virkovaca do Vukovara. Kupili smo 3 poljske bolnice u Sarajevu od Jugoslovske vojske koje smo platili 30.000 njemačkih maraka i poslali na područje Vukovara. Pomoć smo počeli dobivati u robi i novcu od različitih ustanova i pojedinaca s područja Hrvatske, Bosne i Hercegovine i inozemstva. Naše službe u okviru HKDD-a sa svojim pročelnicima bile su veoma aktivne na području grada Sarajeva. Najviše je djelovala karitativna i medicinska služba. Iznajmili smo 2 skladišna prostora.

Jedan u podrumu bogoslovije a drugi na području Otesa, u privatnoj kući gosp. Branka Čole. Osjetila se potreba osnivanja ogranaka po različitim mjestima. Prvi ogranak HKDD-a osnovan je u Varešu, u svibnju 1991. god. U jeser 1991. god. osnovan je ogranak u Brčkom.

Veliki broj izbjeglica 1991. god. stizao je iz Hrvatske u Bosnu i Hercegovinu za koje se HKDD posebno brinulo. Najveći broj izbjeglica bio je smješten na Ilidži u hotelu Terme a zatim i u privatnim kućama kod rodbine. Pomagali smo ih u hrani i odjeći a također i u medicinskim sredstvima. Za njih smo pripremili božićnu proslavu s misom u crkvi sv. Josipa na Marijin Dvoru koju je predvodio nadbiskup Vinko Puljić a zatim je bila posebna večera s božićnim programom u hotelu Holiday Inn u Sarajevu. Za te izbjeglice smo također organizirali pokladnu večer 1992. To je ujedno bila i oproštajna večera s njima. Savjetovano im je da idu na slobodni teritorij Hrvatske, jer se naslućivao početak rata u BiH. Za velik broj njih smo i sami organizirali prijevoz do Hrvatske.

Djelatnici HKDD-a su posebno bili angažirani u pomoći izbjeglicama iz Slunja gdje smo pomoć pružali preko Velike Kladuše. Također su djelatnici HKDD-a pomagali u izvlačenju vojnika iz jugovojске koje su prevozili do slobodnog teritorija. Bile su to djelatnosti na početku rata.

HKDD van Sarajeva jako je aktivan. Pomaže ranjenike, obitelji, bolnice. Otkud sredstva?

Rat u Sarajevu je započeo 5. travnja 1992. Taj dan smo uspjeli otići do Prozora i tamo osnovali ogranak HKDD-a. Sutradan je Kupres već bio okupiran od Jugo vojske. Na osnivanju toga ogranka iz Sarajeva su izašli Zvonimir Čorić i prof. dr. Tomo Vukšić, sadašnji vojni ordinarij.

U Novom Travniku je osnovan ogranak 12. travnja 1992. Zatim su se ogranci osnivali diljem BiH; u Kiseljaku, Busovači, Zenici, Butunović Polju, Jablanici i Žepču.

U ratnim vremenima ogranci su bili

veoma aktivni na cijelom području BiH, a posebice se radilo na karitativnom, medicinskom i kulturno-odgojnom području.

Društvo je posebno bilo angažirano na razbijanju informativne blokade. Svakog dana naš terenski automobil dovozio je različit tisak iz Tomislav Grada i Splita preko Vran planine do Prozora, Travnika, Busovače, Kiseljaka, Zenice, Žepča, Jablanice, Konjica, itd.

Zbog blokade Sarajeva i nemogućnosti normalnog djelovanja središnjice Društva u Sarajevu, glavniiru poslova HKDD-a obavljao je ogranak u Prozoru, a pomoć se dostavljala diljem BiH. Samo u jednom daru podijeljeno 1.512 deka, 66 dušeka, 400 kreveta, 460 vreća za spavanje te različitih narezaka i limenki 22.600, pa 22.225 kg brašna i drugih raznih namirnica oko 1000 tona, nekoliko ambulanih automobila s kompletnom opremom i različitih medicinskih aparata.

U ratnim godinama HKDD je sudjelovao u zbrinjavanju ranjenika prevozeći ih u različite bolnice, posebno u Split, Zagreb i u Njemačku na liječenje. Za neke ranjenike koji su se liječili u inozemstvu, u Njemačkoj HKDD je snosio sve troškove prijevoza i liječenja.

Posebna je briga vođena o djeci poginulih i ranjenih branitelja zašto su se mjesečno izdvajala velika novčana sredstva.

Osnovana su povjereništva u Splitu i Zagrebu 1992. godine, koja su u suradnji s ogrankom u Prozoru organizirala različite transporte humanitarne pomoći.

Naši donatori su bili uglavnom prijatelji i poznanici iz Australije, Amerike, Njemačke, Francuske, Austrije, Švedske, Italije i Hrvatske. Prema evidenciji u arhivi Društva, preko HKDD-a je podijeljeno različite robe, hrane, odjeće, medicinskih sredstava i aparata preko 300 tisuća tona, a novčane pomoći preko 3 miliona njemačkih maraka.

Treba spomenuti i naše fotoreportere koji su svojim fotoaparatom i kamerama zabilježili puno vrijednih detalja i događaja.

HKDD gradi dva studentska doma u Zagrebu. Zašto domovi?

Na trećoj skupštini HKDD-a koja je održana 23. i 24. srpnja 1994. u prostorijama hidrocentrale na Ramskom jezeru, donošene su jako bitne odluke. Na toj skupštini su bili nazočni predstavnici ogranaka i povjereništva iz Sarajeva, Zenice, Busovače, Novog Travnika, Splita, Zagreba, Posušja, Tomislav Grada, Jablanice i Uskoplja.

Zaključeno je da se Društvo treba orijentirati na samo-održavanje i samo-financiranje. Bili smo svjesni da će ubrzo prestati donacije, pa je za održavanje i normalno djelovanje trebalo učiniti nešto odakle bi se Društvo moglo financirati. Zato smo osnovali poduzeće „Bonitas“

Naglašeno je da se u svim većim mjestima otvore knjižare u kojima bi se prodavale knjige religioznoga i kulturnoga sadržaja. Sve naše ambulante i ljekarne i dalje će raditi na humanitarnoj razini i davati besplatne usluge.

Odlučeno je da se u Zagrebu osnuje pravno savjetovalište za prognanike i izbjeglice i da se nastavi stipendiranje studenata i đaka iz obitelji s brojnjom djecom, (petero i više), te pomoć djeci bez jednog ili oba roditelja. Tražena su kumstva za malodobnu djecu poginulih branitelja. Odlučili smo sagraditi jedan manji studentski dom u Zagrebu. Sve to zbog velikog broja izbjeglica i prognanika iz BiH.

U Zagrebu je kupljeno zemljište i započeta izgradnja doma u veljači 1994. Prvi studenti su uselili u ak. god. 1996/97. Kapacitet smještaja u domu bio je 35 ležaja uz ostale prateće prostorije. Nakon otvaranja muškog doma Katarina Kosača, odmah smo započeli izgradnju ženskog doma Diva Grabovčeva u koji su prve studentice uselile u 1998./99. u ovom domu su 43 ležaja. Kroz oba doma do danas je prošlo 505 studenata. Uz smještaj u domovima do sada je društvo u vidu jednokratnih pomoći i stipendija pomoglo oko 1000 studenata. Za tu pomoć izdvojeno je 1.750.000 njemačkih maraka.

Za knjižare, kao i za različite uslužne djelatnosti kupovani su poslovni prostori i tako zapošljavani mladi ljudi. Knjižaresu otvorene u Prozoru, Uskoplju, Busovači, Novom Travniku, Žepču, Zenici i Sarajevu. A tijekom cijelog rata djelovala je knjižara u Kiseljaku.

U Sarajevu su kupljene dvije starije i ratom oštećene kuće koje su obnovljene i stavljene za potrebe Društva. Jedna se nalazi u centru grada, a druga na periferiji grada u Duglodima - Stup, u kojoj je otvoren gostinjac HKDD pod nazivom "Prof. Dr. Krunoslav Draganović".

Na planini Maklenu kupljeno je zemljište površine oko 130.000 četvornih metara na kojem su napravljene dvije planinske kuće, skijalište, a započeli su se graditi neki drugi športski sadržaji. Cilj ovog športsko-rekreativnog centra jest izvlačenje mlačih iz kafića i poticanje na plemenite igre i zdravo življenje.

Ovo su bile obnoviteljske godine. Tijekom ovoga vremena društvo je imalo i dvije folklorne skupine: u Prozoru - Rami i Varešu.

Kada smo kod domova; HKDD je izgradio studentski dom i u Sarajevu. Premijer Hrvatske je tijekom posjeta Bosni i Hercegovini 1. prosinca 2014. posjetio Studentski dom „Dr. Dragutin Dujmušić“ u Sarajevu.

Gradnja studentskog doma u Sarajevu započeta je 1. srpnja 2007. Radove je izvodila tvrtka „Gradnja Kiseljak d.o.o.“ Ovaj dom smatramo strateškim najvažnijim objektom ne samo u Sarajevu već u cijeloj BiH za ostanak i opstanak Hrvata, katolika i Bosni i Hercegovini. U protekloj godini, zahvaljujući našim donatorima posebno Vladi Republike Hrvatske i Državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske, uradili smo fasadu i završili unutarnje uređenje i uselili prve studente. Također smo završili radove na uređenju kuhinje i studentske menze uz pomoć naših donator iz Njemačke. Imamo još puno posla da bi dom bio potpuno završen. Stoga molimo sve naše prijatelje, dobročinitelje da nam u tome pomognu. Svima onima koji daruju svoj prilog za izgradnju studentskog doma u

Sarajevu unaprijed iskreno zahvaljujemo. Sudjelovanje u izgradnji studentskog doma za studente u Sarajevu trebala bi biti svakom čast i ponos.

Kada je došao tzv. mir kako HKDD pomaže? Što je akcija „Dobri pastir“?

Akcija „Dobri pastir“ traje već 17 godina. To je jedan od najuspješnijih projekata HKDD-a, unatoč tome što smo s nekim korisnicima imali problem i još ih imamo. Taj program je koncipiran tako što nekim korisnicima dame određeni broj ovaca, koza, pčela, krava, koje su dužni isti broj vratiti u roku od tri godine, što nam omogućava dugotrajnost projekta i proširenje broja korisnika. U biti ovaj naš projekt je jedan vid beskatnog kredita. U proteklej godini smo obišli, zajedno s našim donatorima iz Udruge koza „S. Rita“ - USA, nekoliko obitelji korisnika ove akcije, te smo i ove godine podijelili nekoliko krava i koza.

Već više godina radimo na promidžbi proizvodnje zdrave hrane i ekološkog življenja, te uzgoju začinskog i ljekovitog bilja. Ovu djelatnost temeljimo na 5. Božjoj zapovjedi: Ne ubij! Svaki kršćanin, pa i svaki čovjek, dužan je boriti se za očuvanje svoga života i života drugih ljudi. Kao što nije dopušteno ubiti čovjeka hladnim ili vatrenim oružjem, isto tako nije dopušteno čovjeka trovati nezdravom hranom i uništavati prirodni ambijent njegova življenja. Bogu hvala, još uvijek se u BiH može pronaći zdrave i čiste zemlje i prirode gdje se može i skupljati i uzgajati zdrava hrana. Dužnost nam je i obveza, a korisno je i hvalje vrijedno odgajati ljude da to čine.

HKDD od svoga utemeljenja bavi se i karitativnom djelatnošću. U protekloj godini smo podijelili veliki broj paketa odjeće, hrane i namještaja. Također smo dali i nekoliko novčanih potpora. Karitativnu djelatnost obavljamo uz suradnju sa župnim Caritasom "Sv. Luke Evangeliste" u Sarajevu, Caritasom Biskupske konferencije BiH, Caritasom Vrhbosanske nadbiskupije, Kruhom sv. Ante i drugim humanitarnim udrugama, te u

tu svrhu svakih dva mjeseca održavamo zajedničke sastanke.

Uz humanitarnu aktivnost HKDD je razvio duhovne i kulturne sadržaje. U čemu se ogleda taj vid djelovanja?

Prošle godine naše Društvo je organiziralo predstavljanje knjiga u Sarajevu, Kiseljaku, Bugojnu i Ramskoj kući: UDBA 1, UDBA 2, Tajni pravilnik UDBE za likvidacije, autor Roman Lejlać, Tajne iz Udbinih arhiva - Egzekucije bez suđenja, autor Bože Vukušić i HRB, FENIX i UDBA - Slučaj Stjepana Crnogorca, autor Igor Omerza; U suradnji s klubom Hrvatskih povratnika iz inozemstva i Uzdanicom organizirali smo komemoraciju povodom 42. obljetnice stradanja članova „Fenix“ skupine koja je održana od 20. do 24. lipnja 2014. godine na Maklenu.

Hrvatsko katoličko dobrotvorno društvo je zajedno sa HKD Napredak i Katoličkim bogoslovnim fakultetom izdalo knjigu o prof. dr. Krunoslavu Draganoviću pod nazivom „Krunoslav Stjepan Draganović - svećenik, povjesničar i rodoljub“, te zbornik radova s međunarodnog znanstvenog simpozija. Izdavači smo knjige „AJER“ našeg člana Ilije Žuljevića. Kako smo prošlih godina organizirali križni put i hodočašće od Zagreba do Bleiburga, tako ćemo i ove godine. Cilj našeg svakogodišnjeg pješackog hodočašća od Zagreba kroz Sloveniju do Bleiburga jest posjetiti što više mjesta stradanja Hrvata na križnom putu poslije Drugog svjetskog rata.

Što bi trebali uraditi Kotorvarošani koji bi željeli studirati u Sarajevu ili Zagrebu da dobiju smještaj u studentskom domu?

Da bi se dobio smještaj u studentskom domu student mora upisati fakultet, prijaviti se na natječaj, popuniti prijavitnicu koja se nalazi na našoj web stranici (www.hkdds.com). Ako su uvjeti zadovoljeni student će dobiti smještaj u našem studentskom domu.

Razgovarala Luca Koroman

Moje peto hodočašće Svetom Ivi

Kada sam krenuo na prvo hodočašće bilo je to možda najviše iz želje da vidim mogu li ja to.

Tada je hodočašće za mene bilo tota.na nepoznanica, sasvim drugo, drugo u smislu samog sadržaja putovanja. Ovaj puta nije bilo pitanje mogu li ja to nego samo pitanje kako će, i uz koliko ćemo zajecničkih kušnji sve to proći. Moram priznati da su najave da će nas čiti puno manje bile samo dije.om točne, jer nas je bilo opet preko stotinu. Ono što raduje jest činjenica da smo se jako pomladili i dosta je bilo nov.h lica a najmlađi hodočasnik je imao samo 9 godina. Na polasku nas je ispratio naš župnik fra Anto blagoslovom i željama da svi sretno stignemo na odredište.

Krenuli smo po dogovoru u 8 sati i bez ikakvih problema smo stigli do Sokolina gdje smo imali misu sa župnikom fra Markom. Ne mogu a da se ne osvrnem na njegove riječi iz propovjedi koje idu otprilike ovako: razgovaraju dva anđela koliko je bilo hodočasnika u Meku na što je jedan rekao da ih je bilo oko 6 miliona, na što je uslijedilo pitanje kolikima je uspjelo hodočašće. Odgovor je bio: "samo postolaru Muhamedu iz Damaska".

Andeo mu reče pa on nije ni stigao u Meku. Znam da nije reče mu, jer je na izlazu iz Damaska vidio ženu kako otkida komad mesa sa mrtvog magareta koje se već pomalo i usmrćjelo. On je toj ženi dao sve što je imao pa nije mogao nastaviti put.

Meni je iskreno žao što poneki nisu čuli ove riječi pa je na pojedinim postajama bile malo i nervoze jer smo čekali da nam se pridruže i oni sa začelja o kojima po običaju brigu vodi Ljuban i zato mu upućujem jedno veliko hvala. Prije samog silaska prema Ciganki iznenadili su nas Gile i Fikret donoseći piće, koje su donirali Fikret i Saša i na tome im hvala u ime svih nas.

Uz manje zastoje ipak smo ove godine prvi puta stigli za dana kod Tadije koji nas je ovog puta spremnije dočekao sa hranom. Vrijeme je i ovaj puta bilo na našoj strani te i ste strane nije bilo problema. Ujutro smo nastavili put oko pola šest uz opet lijepo vrijeme i nakon molitve uslijedio je uspon na Ranču koji je za mene poseban izazov gdje se možeš najbolje posvetiti samom sebi i molitvi iz jednostavnog razloga što tada nikomu nije do priče. Nakon

uspona uslijedilo je okupljanje na Ranču gdje smo se opet pomolili i polako krenuli prema svetištu s olakšanjem jer uspona više nema. Po običaju jedan mještanin nas je dočekao sa kavom u svom dvorištu i na tome mu hvala. Zadnje okupljanje je uvijek kod trgovine a obično nas bude manje, jer neke već izda strpljenje pa ne mogu dočekati dolazak oni zadnjih. U 13 sati smo svi polako, u tišini, krenuli prema svetištu. Usput smo susretali druge hodočasnike koji su se slijevali sa svih strana. Pristigli smo na Križni put, a potom se polako spuštali niz bašcu. Hodočasnički križ je župniku Podmilačja predao najmlađi hodočasnik Ivan Lukić (Čerčin). Nakon toga je uslijedila potraga za smještajem i prtljagom ali to su već slatke brige.

Hvala svima koji su, bilo kako pridomijeli da sve pređe u najboljem redu a posebno hvala našim fratrima koji su se pobrinuli da uz nas ide Šepi koji je imao zaista strpljenja na sve naše zahtjeve i njemu takođe: jedno veliko hvala. U nadi da će nas sljedeće godine biti još više i želje da nas sve čuva naš Sv.Ivo, svako dobro svima

Ivica Marčinković ZGRIM

More

Ta riječ ima svoju evoluciju. Prva spoznaja o „velikoj bari“ bila je da je to stvarnost sa drugog svijeta, pa onda nedostiživa stvarnost iz ovoga svijeta. Pa kad su ju neki koje poznaješ uspjeli dočvatiti i konzumirati za tebe postaje predmet velikih želja Moglo bi se još na ovaj način, ali ...

Bilo kao bilo, za neke naše mlade kotorvarošane more je postalo stvarnost koja im se iznenada dogodila. Zahvaljujući jednom dobrom čovjeku i njegovoj obitelji, Jošku Berketu iz Kaštel Kambelovca, trinaestero djece – manja djeca s majkama - u pratnji župnika fra Ante provelo je jedan tjedan u Kaštel Kambelovcu. Ovu malu grupu pratilo je vruće vrijeme i lijepo i ugodno more. Naš dobročinitelj, gospodin Joško poslao je autobus po nas, smjestio nas u vrlo pristojar apartmanski smještaj s punim obrćcima i na kraju vratio nas u Kotor Varoš. Drago mi je da i ovu dobru vijest možemo podijeliti sa svojim čitateljima. Kamo sreće da ima puno više onih koji su svjesni i drugih pored sebe i njihovih potreba. Neka prijer gospodina Joška Berketa bude svakome od nas znak da možemo učiniti dobro drugome, prema svojim mogućnostima. I budimo sigurni da Gospodin Bog to prepoznaje i na svoj način prati svojim blagoslovom. Dobro je činiti dobro!

fra Anto

Banjalučki trapisti (21)

Navršilo se 140 godina od dolaska prvih trapista u Delibašino Selo, kod Banjaluke, i 100 godina od smrti osnivača samostana Marija Zvijezda oca Franza Pfannera. Ove godišnjice povod su da opet bude progovoreno o njima i njihovim velikim zaslugama za sveukupni razvoj Banjaluke i njenog kraja. Nažalost, riječ je o zaslugama koje su proteklih desetljeća premalo vrednovane i zaboravljene

Trapisti osjetili krizu

Opat Bonaventura Drugi preuzeo je upravu samostana Marija Zvijezda u vrijeme kada su se snažno osjećale posljedice koje je Prvi svjetski rat ostavio iza sebe. Na tržištu su se pojavili razni financijski mešetari, konkurencija je rasla, inflacija je činila svoje... Ništa više nije bilo kao nekada i trebalo je razmišljati kako dalje.

"Tražeći izlaz iz redovoljne pripremljenosti da brede vodama industrijskog i bankarskog kapitala, trapisti su po savjetu svojih advokata odlučili da sa svojim komanditorima osnuju akcionarsko društvo. Umjesto da sami idu u emisiju akcija i budu samostalno dioničarsko društvo, oni su prihvatili prijedlog advokata Marka Kepca i pristupili spajanju kapitala sa tek osnovanom Industrijskom zajednicom 'Dalmacija' iz Omiša" ("Banjalučka pivara", Banjaluka 2000, str. 47). U zagrljaju Industrijske zajednice našli su se 1922. godine. Unijeli su u nju hidrocentralu, pivovaru i saknaru.

"Ulazeći u burne vode financijskog kapitala, izgleda da trapisti i njihovi pravni savjetnici nisu znali da je 'Dalmacija' samo dio financijskih niti povezanih u međunarodni kapital, u čijoj je pozadini bio koncern 'La Dalmatien', formalno francuska kompanija. Ulazeći u velike poslovne igre u moćnom koncernu, bez stručnosti, iskustva i prodornosti, trapisti se nisu najbolje snašli, ali i pored toga, kao i nedovoljno raspolaganja industrijskim i drugim pogonima u Banjaluci, njihova proizvodnja im je osiguravala redovnu proširenu reprodukciju i prilično visoku akumulaciju" ("Banjalučka pivara", Banjaluka 2000, str. 47-48).

Istupanjem pojedinih pogona iz "Dalmacije", sjedište Industrijske zajednice preneseno je u Banjaluku, gdje je ostala većina pogona. Prijencsom sjedišta, koncern je preimenovan u "Trape d.d. (nekad preduzeće samo-

TRAPPISTEN-ABTEI MARIASTERN BEI BANJALUKA, BOSNIEN

empfiehlt ihren
vorzüglichen
LA TRAPP-KÄSE
in Laiben von 1-2 1/2 kg

Versand per Nachnahme
mit Post und Bahn ab
Mariastern.

PREIS gegenwärtig
pro kg K _____

Die Verwaltung
der
Trappisten-Abtei Mariastern
bei Banjaluka, Bosnien.

stana Trapista) Delibašino selo kraj Banjaluke", gdje je i registriran 27. srpnja (jula) 1927. godine. No, očito je bilo kasno za novi početak, jer je novo društvo već bilo opterećeno dugovima iz Omiša. U jednom samostanskom obračunu stoji: "Omiš natovario ra samostan dug od 6.000.000 din." Stoga nije čudno da je "Trape d.d." već sljedeće godine doživio financijski reuspjeh. Pokušalo se i s podjelom "Trape d.d." na dva samostalna dioničarska društva.

Krah njujorške burze 25. listopada (oktobra) 1929. najavio je veliku svjetsku ekonomsku krizu. To je, naravno, ostavilo posljedice i na poslovanje "Trape d.d." Krediti uzeti kod Prve hrvatske štedionice dospijevali su s kamatama na naplatu i valjalo ih je vraćati. Iz zagrljaja Industrijske zajednice ušli su i još čvršći zagrljaj Prve hrvatske štedionice!

Kroničar u usputnoj bilješci piše o tadašnjem stanju u samostanu: "Tača su nastupile već ionako oštre mjere radi općeg šparanja. Nije više bilo piva za ručak i večeru".

Na vanrednoj skupštini društva održanoj 4. listopada (oktobra) 1938.

gočine donijeta je odluka o pokretanju postupka likvidacije. Likvidaciju je vodio o. Beno Stumpf, ekonom samostana. U već spomenutom obračunu stoji i ovo: "Ustupili smo pivaru i tvornicu tijesta za 4.500.000 Din. Elektr. centr. vodovod i bravaru za 7.000.000 Din, premda te industrije vrijede najmanje 25.000.000 Din."

Da bi se riješili ostatka duga, trapisti su morali prodati dijelove svoga zemljišnog posjeda, kao i neke gospodarske objekte i kuće. Konačno su uspjeli isplatiti sve dugove tek 1943. godine prodajom građevnog drveta iz svojih šuma.

«Pretvaranje većih pogona u dioničarsko društvo trebalo je unijeti svjež zrak u samostan, ali mu je dorijelo gomilu dugova u banci" (N. Friedwagner). Tako je veoma kratak izlet trapista u sferu velikog biznisa bio potpun propašaj" ("Banjalučka pivara", Banjaluka 2000, str. 49).

Trapistički mlin bio je 1935. iznajmljen firmi "Märzl i drug". Godine 1939. dobili su suglasnost da ga mogu prodati, ali zbog blizine rata prodaja nije realizirana. Ostao je u vlasništvu samostana.

'Trapisk: sir Marija Zvijezda.'

Priredio: mons. Ivica Božinović

Banjalučki trapisti (21)

Kroz cijelo ovo krizno vrijeme radile su i dobro poslovale njihove sirane. One su ostale u rukama trapista, kao zanatske radionice.

Ali, već u to vrijeme pojavljivale su se na tržištu i razne imitacije njihovog sira. To je stvaralo nelojalnu konkurenciju.

U arhivi samostana stoji i ovo: "Priposlano: U našoj rotici pod gornjim naslovom u 'lutamjem listu' od 8. lipnja (juna) 1923, kojom smo upozorili konsumente našega sira i javnost da ne nasjedaju raznim prodavačima patvorina i imitacija pod našom firmom, istakli smo kao sumnjivu i firmu g. P. Prebila iz Zagreba, koji je oglašavao prodaju našega sira po Din. 48 na 1 kg. Ovo smo učinili iz razloga jer je prodaja našega sira kod nas bila po 50 D. na kg. Međutim nas je gosp. P. Prebil uvjerio da on prodaje naš sir, ali koji je usljed vrućine i nezgodnog transporta deformiran. Radi toga rado ispravljamo našu notcu u pogledu g. P. Prebila, koji će i nadalje prodavati samo izravno od nas nabavljeni sir".

Stoga spomenutom listu odmah šalju sljedeću izjavu: "Izvolite uvrstiti u Vaš list pod domaće vijesti sljedeću našu izjavu: 'Navedena trgovina proćavala je naš sir, koji je na putu usljed vrućine deformiran, uz sniženu cijenu, i dala nam izjavu da u svojoj trgovini ne raspćava nikakvih imitacija našeg fabrikata. Naša notica, kojom smo upozerali javnost da se ćuva

imitacija nije bila namijenjena izrićito protiv navedene trgovine, nego time smo htjeli javnost uopće upozoriti da se ćuva imitacija našeg proizvoda. Gosp. Prebil će i u buduće voditi našu marku. Unatoć krizi trapisti su se trudili održati visoku kvalitetu svoga sira. Redovito su ga slali na analize. Tako su 25. listopada 1926. uputili Higijenskom zavodu sa školom narodnog zdravlja u Zagrebu tri uzorka sira pod sljedećim nazivima: "Fromagedes Trapistes Croatie", "Mocly-ev Trapist sir" i "Fromagedes Trapistes Mariastem". Nakon analize Zavod je poslao svoje stručno mišljenje pod br. 6990/926 od 17. studenoga (novembra) 1926. u kojem kaće: "Sve tri vrste sira su prvorazredne (vollfetterKäse) bez bitne razlike, osim u procentualnom mnoštvu vode, koja bi u trgovaćkom pogledu mogla uplivisati na cijenu".

No, ni siranama nije bilo lako poslovati pozitivno u to vrijeme. Naime, rješanjem Kraljevske banske uprave I broj 2583/T od 4. sijećnja (januara) 1934. godine trapistićke sirane uvršćena su u "industrijske radnje".

Stoga trapisti traće da se to rješanje stavi van snage i da ih se "uvrsti u proizvodne radnje zanatskog obima".

Kraljevska banska uprava Vrbaćke banovine, Otsek za trg. obrt i ind.

donosi 14. travnja (aprila) 1938. godine rješanje br. 2309/T-38 u kojem stoji: "...donosim Odluku da se sirarska radnja Samostana trapista ima smatrati proizvodnjom radnjom zanatskog tipa. Razlozi:

Zapisnikom o komisijskom uvidaju sirarske radnje Samostana trapista u Aleksandrovcu i Novoj Topoli ustanovljeno je:

a) način proizvodnje: sama izrada sira izvodi se rućnim radom, na taj način što se posle kuvanja mleka ovo sipa u kace, u kojima se zasiri, posle ćega se sir formira, stavlja u potrebne kalupe, a zatim pod prese. Za ćeli ovaj rad ne upotrebljava se motorna snaga. Za sirenje postoje tri kace, tri rućne prese za prećhodno iscedivanje mase i šest redova rućnih presa sa kalupima.

b) Podela rada: Podela rada u industrijskom smislu ne postoji.

v) Broj uposlenih radnika: U sirani posao obavlja pet redovnika (braće) uz povremenu pripomoć ćetiri poljoprivredna radnika.

g) Upotreba motorne snage: upotreba motorne snage prikazana je pod t. a) odnosno ne upotrebljava se

d) Da li se radi za stovarište ili prema poruđzbini: radi se iskljućivo prema poruđzbini.

d) Dnevni kapacitet 100 (sto) sireva od ćca 110 dk dnevno u sirarskoj radnji u Aleksandrovcu, a u sirarskoj radnji u Novoj Topoli 80 (osamćeset) sireva iste tećine.

Svi ćlanovi komisije, kojoj je prisustvovao izaslanik Trgovinsko-industrijske i zanatske komore saglasili su se da se u konkrećnom slućaju radi o proizvodnoj radnji zanatskog obima".

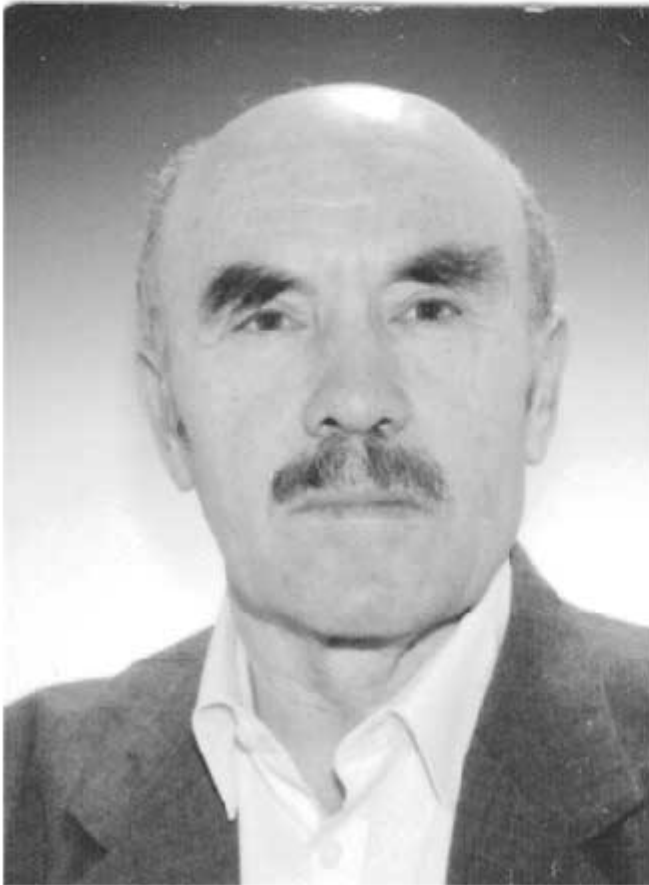
Kriza je ućinila i da se broj djećaka, koje su trapisti izdržavali i školovali u sirotištu, smanjio. Tako ih je 1939. u sirotištu bilo samo 40.

Nastavit će se...

Pokojni Pavo Davidović

U Beču je u srijedu 13. svibnja preminao Pavo Davidović, uzorni vjenik i otac sedmero djece. U subotu 16. svibnja, uz suslavlje župnika župa Vrbanjci i Sokoline fra Marka Bandala i župnika Dobrinje kod Sarajeva fra Pere Karajice te sudjelovanje oko dvjesto, uglavnom diljem svijeta prognanih Kotorvarošana, koncelebriranu misu zadušnicu i sprovodni obred na Petrušića groblju u selu Baštini predvodio je kotorvaroški župnik fra Anto Šimunović koji je u ime župe Kotor Varoš izrazio suću: pokojnikovoj obitelji i sestri Kaji.

Pokojni Pavo rođen je od oca Stipe i majke Kate r. Grgić 15. svibnja 1935. u selu Bilice, općina Kotor Varoš u BiH, gdje je završio i tečaj pismenosti.

Sa suprugom Lucom rodio je sina Stipu i kćeri Ivku, Kata, Ružu, Jelu, Peju i Miru, od kojih ima jedanaestero unučadi i dvoje prauučadi. Proživio je sve strahote II. svjetskog rata i poraća.

Nakon kratkotrajnog zaposlenja u Kotor Varošu, 1969. godine otišao je u Austriju, a supruga Luca skrblila je o sedmero djece. U Austriji je najviše radio po tvornicama i konačno kao drvosječa, s čim je bio prezadovoljan.

Na pitanje što ga motivira da s radošću radi tako težak šumski posao odgovarao je da je to vjera u Boga i želja da nahrani djecu koju je puno volio. Doista je bio pun vjere u Boga i ljubavi za svoju obitelj i svoj rodni kraj.

Iz Bilice je 1973. godine svoju obitelj preselio u selo Slatinu, kraj središta Kotor Varoša, gdje je napravio obiteljsku kuću. Kćeri je jednostavno tjerao da iđu u srednju školu i polažu vozački ispit što je u ono doba kod kotorvaroških Hrvata bilo skoro potpuno neuobičajeno. Za nagradu kćer ma je prvi u selu i auto nabavio.

Godine 1992. iz Austrije je došao u Kotor Varoš, gdje su ga Srbi, kao i mnoge druge Hrvate, zatvčili, maltretirali i imanje mu oduzeli. Nakon zatvora, u Beču ponovo traži zaposlenje te radi još oko osam godina.

U proljeće 2000. godine sam, s najnužnijim alatom, u trošnom kombi busu odlazi u Kotor Varoš gdje mu je kuća bila do temelja uništena, kao i skoro sve hrvatske kuće u hrvatskim selima, od kojih mnogih danas više i nema, kao i cijele župe Sokoline. Namjeravao je spavati u štali, ali ona je s plinskom bucom dignuta u zrak kad je u Općini uspio dobiti povrat svoje imovine. Međutim, Pavo ne odustaje od obnove svoje kuće. Tri mjeseca spava u više kilometara udaljenom selu Podbrdu, kod sestre svoje supruge, Ruže Orovkine, koja je jedna od rijetkih Hrvata koji su tijekom cijelog rata ostali u svojoj kući. Pavo je uz pomoć dva-tri radnika obnavljao svoju kuću, orao, sijao i kosio te pomagao tadašnjem župniku fra Peri Karajici u svemu što je bilo potrebno. Od Banjalučkog Caritasa dobio je traktor i pripadajuće priključke s kojima je obrađivao svoju zemlju i svih svojih susjeda i rođaka.

Nažalost, u listopadu 2002. godine šlagirao se pa ga je na liječenje u Beč vratila kći Kate. Uspjela mu je nabaviti invalidski stan. Za sedamdeseti rođendan 2005. godine odvela ga je u Rim, a 2006. u Portugal, u Fatimu. To je Pavu potaknulo da svoju bolest shvati kao volju Božju da se odmori od teškog života.

Pedesetu obljetnicu braka proslavio je u Beču 2008. godine, govoreći kako više „svatova“ nije imao ni kad se ženio. Nakon rehabilitacije, kći Kate vodila ga je nekoliko puta godišnje u rodni kraj gdje je, njemu za ljubav, svake godine i kukuruze sijala.

Za Gospojinu i Rokovo primali su na spavanje hodočasnike iz dalekog Jajca i Podmilačja. Pavo bi svoj krevet davao hodočasnici, a on bi, iako je bio bolestan, spavao na podu.

Kći Kate skrblila je o njemu kroz sve godine njegove bolesti, uz povremenu pripomoć ostale djece. Čak je napustila posao da bi mu mogla služiti. Cije u 2014. godinu bila je s njim. A u zadnjem bolničkom liječenju bila je uz njega dan i noć, spavajući u bolnici, gdje je sa sestrama Jelom i Pejom doživjela i njegovu smrt.

Stipo Marčinković

Imena i imendani

JOLANDA

Tri imena Jolanda, Violeta i Ljubica istog su značenja. Jolanda ili Jolanta dolazi od grčke riječi *jolánthe*, koja je u vezi s latinskom riječju *viola*, a obje znače ljubica, ljubičica. Ima i drukčije tumačenje: u francuskom se području ime Jolanda pojavljuje i u obliku *Violan* pa kažu da mu je izvor starofrancusko ime *Yolant*, koje, tako misle, dolazi od latinskog oblika *Violantis* ili kao umanjenica *Violentilla*, a ovo opet od latinskog *viola*, ljubica. Drugi pak tvrde da je starofrancuski oblik *Yolans* kratica germanskog oblika *Yolind* u značenju štiti, zavjetrina. Neki ime *Yolans* povezuju sa starim imenom iz 8. stoljeća *Eutlind* i tvrde da prvi slog (*Eut-*) dolazi od nordijskog *jóðh* - dječak, mladić, a povezano je, kažu dalje, i s drevnim imenom *Idislint* u kojem prva dva sloga *idis* u starosaksonsom znači ženska, djevica. Sve samo pekaže kako su ljudska imena duboko ukorijenjena u povijest i njihov je put do nas svojevrstna zanimljiva priča. Jolanda u hrvatskom ima oblike: Anda, Andica, Jolka, Jocka, Jolanka, Landa i druge, a Ljubica je još i Bica, Buba, Cica, Ljueca, Ljupka, Ljuba (usp.: Violeta). Mađari kažu *Ibolya*, *Ibojka*, *Ibolka*.

Jolanda se zove čak i jedan mali planet (broj 509), koji je 1903. otkrio Max Wolf. U popisu svetaca dvije su Jolande. Prva je sveta Jolanda ili Jolenta, djevica i mučenica. Spomendan joj je u kalendaru 17. siječnja, no tamo ćemo je malčkad naći, jer je isti dan popularniji sveti Antun Pustinjak. Druga je blažena Jolanda, kćer ugarskoga kralja Bele IV. Nakon smrti svojega muža, poljskoga kneza Boleslava, stupila je u samostan sestara klarisa. Spomendan joj je 11. lipnja, što je i dan njezine smrti godine 1298. Ona je sestra poznatije svetece Margarete Ugarske.

JOSIP

je među najpopularnijim imenima u kršćanskim narodima, a kažu da se Europom počelo širiti relativno kasno, od 18. stoljeća. Njegov oblik k nama dolazi preko grčkog i latinskog jezika. Korijen mu je u hebrejskom: *Johosef*, složen od dviju hebrejskih riječi *Jo*, što je kratica od *Jahve* (Bog) i glagolskog oblika *jasaf* dodao je, umnožio). Ime je zapravo - kako je to kod biblijskih imena često - rečenica: *Bog neka doda (umnoži)!* U nas se ime razvija u mnoge oblike: *Josip*, *Joško*, *Jozo*, *Jozan*, *Jezeta*, *Jožika*, *Joža*, *Josa*, *Jaco*, *Jojs*, *Pepa*, *Pepika*, *Zefo*, a u ženskom rodu: *Josipa*, *Jojica*, *Joka*, *Sipa*, *Jozefa*, *Zefa*, *Jozefina*, *Pepa*, *Pepica*, *Jocka*, *Joza*, *Jozica*... U Engleza je skraćeno *Joe*; u Nijemaca *Josef*, skraćeno *Jupp*, *Sepp*; u Slovenaca *Jožef*; u Talijana *Giuseppe*, skraćeno *Beppo*, *Peppo*; u Rusa *Osip*, *Josif*. Arapski i turski *Jusuf*. O svetom Josipu, koji se kalendarski slavi 19. ožujka, bitne podatke donosi Evanđelje. On je neposredno povezan s Isusovim životom: njegovim rođenjem i odrastanjem. Zaručnik je Isusove majke Marije. Dapače, s njom je vezan zakonskim braćom. Živio je u Nazaretu i bio tesar. Ima zasebnu ulogu u najvećem događaju: u otajstvu vjere - utjelovljenju, rođenju Mesije, dolasku Isusa Sina Božjega na svijet. Josip je vrlo štovan među vjernicima. Odmah do Marije. Njegove osobne karakteristike Evanđelje sažima u

dvije riječi: *pravedan i vjeran*. Upravo na osnovi toga i njegove životne uloge - čuvara i hranitelja Isusa i Marije, "prve Crkve" - proglasio ga je papa Pio IX. godine 1870. zaštitnikom cijele Crkve i svake obitelji. Patron je očeva, muževa i svih obrtnika i radnika. Štuje se i kao pomoćnik u smrtnom času. Slavi se još jednim spomendanom u godini, 1. svibnja, s nazivom *Josip Radnik*, što je u Crkvu uveo papa Pio XII. 1955. *Josip* je posebno štovan u Hrvatskoj. Hrvatski ga je sabor prije više od 300 godina, 1687., odabrao i proglasio Zaštitnikom Hrvatske, dva stoljeća prije no što je proglašen zaštitnikom cijele Crkve. U svakoj je crkvi njegov kip ili slika. Prikazuju ga najčešće kao srednjovječna čovjeka blagih, ali odlučnih crta, s bradom, u ruci mu je štap, a Dijete Isus u naručju ili uz njega. Putnički štap što ga *Josip* drži u ruci često završava (gledom na legendu) cvijetom, lilijanom. Slikaju ga i u radionici, sa stolarskim ili tesarskim alatom. Ima i dugih svetaca toga imena, u nas manje poznatih: 18. rujna *Josip Kupertinski* (1603.-1663.), 23. lipnja *Josip Cafasso* (1811.-1860.) i drugi. Iz Staroga zavjeta poznati je lik *Josipa Egipatskog* sina *Jakoba* i *Rahela*. Naširoko ga opisuje *Knjiga Postanka* u poglavljima 37. i 39.-50. Njegov je život vrlo česta tema u književnosti, filmu i slikarstvu. Malo ih je koji znaju da mu je kalendarski spomendan 11. prosinca

JUDITA

je biblijsko ime. Hebrejsk: Jehudit znači Židovka, iz Judeje, židovska. Latinski je oblik Judith. Hrvatski: Judita, Dita, Ditka. U Nijemaca Judith, Jutta. U muškom obliku to je ime Juda, hebrejski Jehud. Knjiga o Juditi u sklopu je Biblije. Nije povijesni izvještaj nego priča puna duhovne poruke. Kalendar Juditu smješta na datum 10. prosinca. Mlada židovska udovica Judita živjela je u Betuliji, u vremenu kad se njezin narod našao u velikoj opasnosti. Holoferno, vrhovni zapovjednik asirske vojske zakleo se da će iskorijeniti Hebreje, da će "njihovi ranjenici ispuniti doline", i da će se razliti "svaki potok i rijeka... nabujavši od njihovih mrtvih tijela". Svi su se narodi morali pokoriti njegovom kralju Nabukodonozora, a pogotovo sićušni židovski narod. Ahior, vođa Amonaca u asirskoj službi, odvrtao je Holoferna od rata protiv Izraelaca (Židova). Jer, savjetovao je Ahior, taj narod prati sreća sve dok ne sagriješi. Bog je uz njih. Te su riječi samo razdražile Holoferna i Ahior je to teško ispaštao: odveli su ga i svezali u podnožju brda pred Betulijom i ostavili na milost i nemilost Izraelcima. Neka tu, naredio je Holoferno, čeka pobjedu Asiraca a zajedno s Izraelcima smrt odmače. Židovi su ga oslobodili, uveli u grad, ispitati i s njim blagonaklono postupali. Holoferno krene s cjelokupnom vojskom i svim saveznicima u dolinu i opkoli Betuliju. Veliki strah obuze Izraelce pred nadmoćnim neprijateljem. No ipak su uzeli oružje i svu noć držali straže "pod lučima na svojim kulama". Holoferno i njegovi vojskovođe odabrali su taktiku iscrpljivanja. Prekinuli su dotok vode u grad. Predaja je bila samo pitanje vremena. Nakon trideset i četiri dana ispraznile su se gradske nakapnice. Izraelce je počela hvatati panika, predbacivali su vodama, što ne pregovaraju s Asircima. Judita je proživljavala veliki strah svojega naroda. Govorila im je odlučno: "Gospod će rukom mojom donijeti spas Izraelu!" Ali nije htjela iscrpnije reći kako je to namislila. U molitvi je sabrala svu svoju snagu

vjere. Prisjetila se kako je Bog u doba praoca Šimuna završio sramotu Izraela... Zašto ne bi i po njoj, ženi, obuzdao opaku asirsku nadutost? Molila je: "O Bože, moj Bože, poslušaj i mene udovicu. Vidi njihovu radutost i upravi gnjev svoj na glave njihove, a moju ućovičku ruku ojačaj za naumljeno djelo... Razori drzovitost njihovu rukom jedne žene. Tvoja snaga nije u mnoštva niti meć tvoja u silnicima, nego si ti Bog poniznih, pomoćnik malenih, potpcranj slabih, ctočište napuštenih, spasenje očajnih "Bez skanjivanja predala se Judita svom naumu. Oprala je i miomirisima namazala svoje tijelo, obukla svečanu odjeću, "uresila se što je mogla ljepše da bi očarala oči ljudi koji je badu gledali". S jednom sluškinjom, koja je za njih dvije ponijela hrane i pića, napusti grad i pođe u asirski tabor. Predstraže je tvjerala da je pobjegla od Hebrejaca, jer će im se oni uskoro predati, a ona će vojskovođi Holofernu pokazati najpogodniji prilaz gradu. Kad je Holoferno primio Juditu, zablještila ga je njezina ljepota. Ganula ga i rjezina hrabrost, pogotovo kad je spomenula da zna što je bio rekao Ahior. Uvjerila je Asirca da će samo rjema biti dano satrti Izraelce. No Holoferna je obuzela žudnja za

Juditom. Pozva je na noćnu gozbu u svoj šator. U dobru raspoloženju popio je obilno vina. Ostavši Judita sama s pijanim Holofernom, reče u svem srcu: "Gospode, Bože svake sile, svrni u ovom času pogled svoj na djelo ruku mojih... ojačaj me danas!" Zatim se primakne Holofernu na postelji : njegovim mu mačem - odrubi glavu. Izide iz šatora i glavu preda sluškinji, a kao trofej ponese još i zastor pod kojim je Asirac pijar ležao. Pod okriljem noći njih dvije napustiše tabor. Pred Betulijom Judita već izdaleka poviče straži, da joj odmah otvore. Sav se grad strčao. Kad su ugledali Holofernovu glavu, padoše ničice hvaleći i slaveći Boga. Judita ih uputi da odrubljenu glavu objese na krunište gradskih zicina; a kad zarudi zora neka se svi hrabri muževi skupe pred gradom, kao da tobože kreću u napad. Kad Asirci to opaze poletjet će probuditi svoga vojskovođu...

I tad će ih spopasti užas i pobjeći će. "Vi, i svi koji žive u granicama Izraela, progonite ih i uništite na putu njihova uzmarka." - Tako se i dogodilo

Nastavit će se...

Naši darovatelji

Za crkvu Kotor Varoš

1.	Stipo Anušić	1000 HRK
2.	Andelko Grgić	200 HRK
3.	Ivka i Željko Draguljić	100 CHF
4.	Ilija Batljan	100 EUR
5.	Anto Šimunović	50 EUR
6.	Petar Sipovina	50 EUR
7.	Manda Franjić	100 EUR
8.	Anto Zeba	20 EUR
9.	Stipo i Ruža Šimunović	200 EUR
10.	dr. Ivan Marčeta	500 HRK
11.	Mijo i Mara Petrušić	100 EUR
12.	Radivoje i Ana Grgić	100 EUR
13.	obitelj Kovačić	100 EUR
14.	Jozo i Ankica Kljajić	30 EUR
15.	Vid Šimunović Godin	100 KM
16.	Juro (Marka) Stipić	100 EUR
17.	Franjo i Jela Zeba	100 EUR
18.	Anto Topalović Gacar	50 EUR
19.	Stipo Topalović Gacko	50 EUR
20.	Luka Topalović Gacar	50 EUR

21.	Stipo Topalović Brzi	100 EUR
22.	Luka i Ivka Kovačić	100 EUR
23.	Marko Topalović	100 EUR
24.	Franjo Stipić	50 EUR
25.	Stipo (Jure) Andrijević	100 EUR
26.	Manda Vidović	20 EUR
27.	Ivo Andrijević	100 EUR
28.	Nediljko i Olgica Brkić	50 EUR
29.	Stipo Davidović	50 KM
30.	Tomo (Slave) Petrušić	100 EUR
31.	Ivo Stipić	100 EUR
32.	Anto Stipić Nikinčir	360 HRK
33.	Ivan Brkić za klupe u crkvi	50 EUR
34.	Stipo Topalović za klupe u crkvi	50 EUR
35.	Janko Stipić	50 EUR
36.	Željko Barbarić	50 EUR
37.	Mara Stipić	100 EUR
38.	Anto Petričević	60 EUR
39.	Drago Bilanović	400 HRK
40.	Stipo Kovačić i Violeta Stanić	100 EUR

UKSA

1.	Marko Pranjčić Lola	20 EUR
2.	Ana Tomić	20 KM
3.	Štibanović Ivo	30 EUR
4.	Manda Vidović	10 KM
5.	Miroslav Bjelobrk	5 EUR
6.	Jozo i Ankica Kljajić	20 EUR
7.	Ivka Kljajić	10 KM
8.	Nada Tepić	20 KM
9.	Anda Marić	20 KM
10.	Franjo i Jela Zeba	20 EUR

11.	Ante Petrušić	50 KM
12.	Ilija Grgić	30 KM
13.	Jela Lukić	10 KM
14.	Mijat Zeba Čecavin	30 KM
15.	Stipo Topalović Gacko	10 EUR
16.	Marko Grgić	20 KM
17.	Tomo Topalović	30 KM
18.	Manda Marić	120 HRK
19.	Stipo Davidović	10 KM
20.	Kata Davidović	400 EUR

Za Glasnik

1.	Ivka i Željko Draguljić	50 KM
2.	Jako Kljajić	10 KM
3.	Marko Pranjčić Lola	100 KM
4.	Zeba Anto	50 HRK
5.	Stipo Topalović Gacko	10 EUR
6.	Jošip Marić	35 EUR

7.	Ivka Šimunović	20 KM
8.	Franjo i Jela Zeba	30 EUR
9.	Mijat Zeba Čecavin	20 KM
10.	Niko i Jelica Sipura	20 EUR
11.	Stipo Davidović	10 KM

Za crkvu Vrbanjci

1.	Zoran Šipura	50 EUR
2.	Jošip Draguljić	100 EUR

Za crkvu Sokoline

1.	Marko Petra Petrušić	20 EUR
----	----------------------	--------

Ispadanje kose (alopecija)

Pitanje

Primjećujem da mi kosa u zadnje vrijeme sve više opada. Liječnik mi je rekao da je to normalno, ali vidim da je sve rjeđa. Zbog toga sam vrlo nervozna, stalno se pogledavam u zrcalo, nemam volje ići na posao i u društvo. Možete li mi pomoći?

Odgovor

Kosa se prestano obnavlja – jedna vlas ispada, a na njezinom mjestu raste druga. Ispadanje kose može biti povremeno ili dugotrajno. Ako kosa mnogo više ispada nego što se na njezinu mjestu pojavljuje nova, tada govorimo o bolesti ispadanja kose. Uzrok može biti oboljenje kose, upala kože na glavi, manjak željeza, infektivske bolesti, gljivične upale, potemećaj hormona, nasljednost, psihički uzroci, otrovanje, kemo-terapija i neželjena djelovanja pojedinih lijekova, pomanjkanje bjelancevina, cinka, vitamina B i C te šećerna bolest. Ako želimo spriječiti bolesno ispadanje kose, moraju se u prvom redu ukloniti uzroci. Navodim nekoliko biljnih pripravaka.

Uvarak od peršina (*Petroselinum crispum*). U pola litre vode stavite po jednu vrhom punu veliku žlicu sjemena i korijena peršina, kuhajte 10 minuta na laganoj vatri, ostavite poklopljeno 30 minuta, procijedite i nakon pranja glave operite je i ovim uvarkom. Kosa počne rasti, jača koža na glavi i nestaju prhut i ljuščiće kože.

Ulje od ružmarina (*Rosmarinus officinalis*) i dumbira (*Zingiber officinale*). U bocu sa širokim grlom stavite 100 g sitno nasjeckanih listova svježeg ružmarina i 100 g naribanog korijena dumbira (ingvera). Nalijte maslinova ulja da je oko 5 cm iznad mješavine. Ostavite dva tjedna na toplom, ne na suncu, te svaki dan bocu nekoliko puta dobro protresite. Potom procijedite, istisnite i ulijte u tamnu bocu. Prije masiranja kose uljem, operite je neutralnim sapunom. Masirajte kožu na glavi svaku večer prije spavanja. Ujutro operite kosu samo mlakom vodom. Terapiju provodite tri tjedna,

tjedan pauzirajte pa ponovite još tri tjedna. Istodobno pijte naizmjenično čajeve – jedan dan dvije šalice čaja od ružmarina, a drugi dvije šalice od dumbira.

Iscjedina koprive (*Urtica* spp.). Iskopajte svježe korijenje koprive, dobro ih operite, nasjeckajte sitno 150 g, stavite u bocu sa širokim grlom, nalijte litru vinskoga octa, ostavite osam dana na suncu, a svaki dan nekoliko puta bocu protresite. Procijedite i stavite u tamnu bocu. Dulje vrijeme svaki dan ujutro i navečer stavite po veliku žlicu tinkture u pola čaše tople vode i popijte. Tm iscjedinom svaku večer prije spavanja dobro izmasirajte kožu i kosu na glavi. Time se sprječava ispadanje kose, a istodobno uklanja ili onemogućuje luskanje kože glave.

Iscjedina rosike (*Drosera rotundifolia*).

Cijele godine, a najbolje u proljeće, može se brati ta vodena biljka. U sokovniku napravite sok i ulijte 250 g u litru 70-postotnog alkohola pa bocu dobro protresite da se izmiješa. Čuva se na tamnom i hladnom mjestu. Svaku večer kroz dulje vrijeme dobro izmasirajte kožu na glavi i kosu. Tinkтуру razrijedite vodom u omjeru 1:1.

Aloja (*Aloe vera*). Svako jutro 30 minuta prije doručka iscijedite 2-3 naranče, dodajte sok od jednoga limuna. Uzmite jedan list aloje vere, operite ga, odrežite bodljike, nasjeckajte ga i zajedno sa sokom izmiksajte i popijte. To će zaustaviti opadanje kose, a ona će ujedno očvrstnuti. Preporučam ovu terapiju četiri tjedna terapije. Umjesto naranča, možete koristiti jabuka ili ananas.

Uvarak od čičkova korijena (*Arctilappa radix*). Ispada li kosa, korisno ju je prati uvarkom od čičkova korijena. U pet litara vode stavite 100 g čičkova korijena, suhog ili svježeg, kuhajte dva sata na laganoj vatri te procijedite. Jednom polovinom uvaraka operite kosu neutralnim sapunom, 10 minuta uvarkom masirajte glavu i na kraju crugem polovinom isperite kosu bez sapuna. Ponavljajte to svaki treći dan prije spavanja, a terapija traje tri tjedna. Nakon tjedna stanke, po potrebi terapiju ponovite.

Čaj od kamilice (*Chamomilla recutita*). Osobe s prirodno plavom kosom mogu dugo zadržati takvu boju isperu li kosu nakon svakog pranja

toplim čajem od kamilice. Ako kosa prijevremeno osijedi, uzrok tomu je manjak minerala u prehrani ili je to nasljedno.

Prehrana. Jedite dosta namirnica koje su bogate biljnim bjelancevinama, željezom, cinkom i vitaminima B i C. Poželjno je da jedete manje mesa, masnih jela, zasićenih masnoća, rafiniranih (gotovih) jela i ugljikohidrata, a više svježeg voća i povrća koje sadržava vitamine B i C, biljne bjelancevine, željezo, cink i mnoge druge minerale. Pogotovo preporučujem sljedeće namirnice.

Špinat (*Spinacia oleracea*). Dulje vrijeme jedite svaki dan špinat, a najbolji je svjež na salatu ili pripravljen kao prilog jelu. Time se sprječava ispadanje kose i raste nova, a slabi i lomljivi nokti postaju čvrsti, zdravi i lijepi. Špinat treba kuhati samo na pari, a ne u vodi.

Proso (*Panicum miliaceum*). Često jedite proso i redovito ga dodajte jelima. Potreban je cijelom tijelu – od kose do nokata – jer je bogat vitaminima B3, B6, B9, kalcijem, željezom, kalijem, magnezijem i cinkom.

Soja (*Glycine max*). Soja i njezini proizvodi svakako bi trebali biti sastavni dio prehrane. Poznato je da u Aziji ljudi često jedu soju i sojine prerađevine pa stoga nemaju problema s ispadanjem kose, a žene vrlo rijetko obolijevaju od raka dojke. Znanstvenici su utvrdili da neki ljekoviti sojini sastojci pojačavaju rast kose i sprječavaju njezino ispadanje. Daras je u svijetu izvorna soja praktički nestala zbog uzgoja genski preinačene (GMO) soje koja je onečistila i izvorne sorte. Jedno od rijetkih područja gdje izvorne soje još ima jest ovaj dio Europe. Ne zna se koliko je genski preinačena soja zadržala ljekovita svojstva, pa je to vrijednije očuvati sjeme izvorne soje.

Rajčica (*Soianum lycopersicum*). Redovito jedite rajčicu jer se time pojačava rast kose, a koža postaje čista i zdrava. No ona mora biti posve zrela i netretirana.

Kopriva (*Urtica* spp.). Od svježeg koprive napravite trodnevnu kuru, tjedan pauzirajte pa je ponovite. Često jedite mladu koprivu kao prilog jelu ili tripud na dan pijte po veliku žlicu svježeg soka od mlade biljke. Koristan je i čaj od koprive jer ona sadržava mnoge minerale i osnovnih elemenata, a osobito mnogo željeza.

Nastavit će se...

Ribarenje na Vrbanji

Odgovoran odnos prema svim prirodnim ljepotama i bogatstvima je obveza svakog društva i pojedinca. Zbog zadaće da brine o čistoći i zaštiti ribolovnih područja svako ribolovno društvo je i ekološko.

Ekologija je duša ovog športa. Hrvatski ekološki savez za športski ribolov utemeljen je u ožujku 1953. godine.

U Bosni i Hercegovini postoje mnoge udruge/ društva ribolovaca, pa i u našem Kotor Varošu, a naša Vrbanja je lijepa kao kap rose obasjane prvom sunčevom zrakom.

Izvire ispod Vlačića na visini 1520 m i tekući 85 km spušta se do uvira u Vrbas na visini od svega 164 m. Na tom putu protječe između brda, usjeka i tjesnaca, odmarajući se u plodnim dolinama obogaćujući snagu od rječica, potoka i potočića, koji se u nju slijevaju s okolnih brda.

Dane odmora u rodnom kraju iskoristite i za ribolov na čistoj Vrbanji i njenim bistrim pritokama.

Hoćete li mušičariti, plovkariti ili zaplivati zajedno s proždrljivom pastrvom (jede sve) i zbirljivim lipljenom ovisi od vas.

WWW.bistro.ba/nova/s-r-d-kotor-varoš/ i www.srdbl.com

Vrbanja je planinska rijeka s mnogobrojnim pritokama koje su bogate plemenitom ribom (potočnom pastrvom). U svom gornjem toku (potez od K. Brda do grada Kotora Varoša) rijeka je izuzetno čista jer na njoj nema ni jednog industrijskog zagađivača tako da je taj predjel bogat potočnom pastrvom i mladicom, kao i ostalim vrstama bijele ribe (škobalj, klen, mrena, plotica...).

Donji dio rijeke Vrbanje (od mjesne zajednice Kotor Varoš do općine Čelinac) manje je čistoće zbog nekoliko industrijskih poduzeća (koja rade malim kapacitetom) i gradske kanalizacije. Spomenuti dio rijeke izuzetno je bogat navedenim vrstama bijele ribe (škobalj, klen, plotica, mrena, krkuš...), dok se u manjim količinama pojavljuju i plemenite vrste ribe (potočna i kalifornijska pastrva i mladica).

Cijelim vodotokom Vrbanja ima izuzetno dobar pristup jer je najvećim dijelom pristonjena uz regionalni asfaltni put K. Brdo – Obodaik, i magistralni put B. Luka – Teslić. Ribolovnom području možete pristupiti svim prijevoznim sredstvima.

Površina rijeke je 4,7 km a površina općine 575 km.

Zabrana lova je prema Pravilniku o zabrani ribolova u vrijeme mrijestawww.srdbl.com.

Dozvole su jednodnevne i godišnje, a cijene:

za domaće turiste: dnevna dozvola je 10,00 KM, godišnja 50,00KM.

za strane turiste: dnevna dozvola je 20,00 KM, godišnja 100,00 KM.

Svako izlaženje u ribolov bez uredne godišnje dozvole ili bez prethodno izvađene dnevne dozvole smatrat će se prekršajem. Za svaki prekršaj koji je učinjen u suprotnosti sa Zakonom o ribarstvu i odlukama Skupštine SRD Barja Luka odmah se podnosi prijava Sudu za prekršaje. (Zakon o ribarstvu članak 44.)www.srdbl.com.

Centra za obavještenje i uzbunjivanje (u slučaju prevrtanja kamiona, cisterni i drugih onečišćenja ili trovanja)
tel.:121 (besplatan poziv)

Preko Udruge (Udruženja) ribolovaca Kotor Varoš postoji mogućnost osiguravanja turista, dobivanja vodiča, osiguranja prijevoza i smještaja, a možete si nabaviti ili iznajmiti opremu za ribarenje. Kotorvaroški ribolovci organiziraju općinska i regionalna natjecanja.

Sportsko ribolovno društvo Kotor Varoš
Cara Dušana bb
Telefon: + 387 (065) 868-377

Gorica – Livno

Matica hrvatska i Hrvatsko društvo za znanost i umjetnost iz Sarajeva, organizirali su jednodnevni izlet u Muzej Gorica – Livno i Karmel sv. Ilije Buško blato. Krećemo u 7.00 od crkve sv. Anje na Bistrici. Autobus je gotov pun i svi smo u ozbiljnijim godinama, čast mladim izuzetima. Svibanj, vrijeme proljetno pomalo kišno. Raspoloženje je pozitivno.

U Vitezu u dvoran: župne kate blagevali smo doručak ponesen iz Sarajeva. Župnik nas je upoznao s podacima o župi i crkvi sv. Jurja. Ova župa je jedna od većih, ima više od 12 000 vjernika.

Vožnja do Franjevačkog samostana i Muzeja Gorica Livno brzo je prošla. Josip Gelo, ravnatelj Franjevačkog muzeja i galerije, ljubazno nas je primio upoznavajući nas s prošlost, kao i budućim planovima vezano za crkvu i muzej.

Prvi samostan u Livno postojao je 1330. godine kada su Šubići bili gospodari Livna. Samostan je srušen i od 1684. livanjski kraj je bez crkve gotovo 200 godina. U tim teškim vremenima turske vladavine dje ovao je znameniti fra Lovro Karaula (1800.-1875.) Istaknut i častan redovnik, poduzetan čovjek borio se za narod. Bio je župnik, gvardijan, tajnik biskupu, izaslanik Provincije. Brinuo se za samostane i crkve (gradeći nove, borio se i protiv novih poreza), za prosvjetu – gradeći škole i skribeći za njihov rad. Primio ga francuski car u svibnju 1875. u Dalmaciji kojega je, s drugim franjevcima, upoznao s teškim životom katoličkog puka u Bosni i Hercegovini. Mnogi muslimanski fanatici nisu mogli to podnijeti, pa su ga dočekali na llandan (20.7.1875.) kada se vraćao iz sela Vašarovine gdje je na groblju slavio misu i zadavili ga. Zaslužno je proglašen počasnim provincijalom.

Kao što je uspijevaao mnogo što tako je fra Lovro uspio u Istanbulu isposlovati odobrenje (buruntija) za gradnju crkve 1852. Fratri su prikupljali potreban materijal i gradnja je počela 1854. po projektu Splitsanina Filipa Moisea. Ova crkva je bila prva i najveća crkva sagrađena od tvrdog građevinskog materijala u Bosni i Hercegovini za vrijeme turske vladavine. Sadašnji izgled je dobila dogradnjom po Vancaševu projektu 1905.-1906. Ukrase je radila bečka tvrtka Wayss, a slike je radio Marko Antonini (1849-1937). Crkva je samostanska i posvećena je Sv. Petru i Pavlu. Gorica pripada župi Svih Sveti Livno.

Uz crkvu je graden i samostan za smještaj franjevac, ali je imao različite kulturne funkcije. U njemu nekadabla i pučka škola.

Fratri su, uz pastoralnu službu, bili i marljivi kulturni radnici, pa su skupljali i čuvali sve što su smatrali bitnim za kulturnu baštinu. Iako sa Muzej i galerija Gorica Livno službeno utemeljeni 2. listopada 1995. ugovorom između Franjevačkog samostana i Općinskog vijeća Livno, smatra se da muzej djeluje od 1876. kada samostan od Zemaljske vlade traži odobrenje za držanje starinskog oružja u javnoj samostanskoj prostiriji. Od zbirke oružja,

Crkva sv. Petra i Pavla na Gorici

arheoloških predmeta i numizmatičke zbirke, koje su fratri do tada skupili i čuvali, izrastao je danas moderni muzej s postavkama: arheologija, prapovijest, numizmatika, lapidarij, etnografija i galerije te knjižnica.

Teško je izdvojiti što posebno jer je muzej prepun zanimljivosti. Spomenut ćemo ostatke prapovijesnoga groba: drveni kovčeg i vunen plašt – na veći i najstariji u Europi. Stručnjaci su utvrdili da je grob nastao u brončano doba. Uz mnoge arheološke zanimljivosti tuje i jedna ploča koja ti nam i danas trebala biti poticajna: Kad su brajra Bogom složna/ dila su im svaka možna. (Gdje se izgubi ta bratska sloga?)

Tu su i predmeti (knjige, kirurški i zubarski instrumenti, medicinska vaga i dr.) kojima se služio fra Mihovil Mijo Sučić prv. diplomirani kirurg. Rodio se u Livnu 1820. Teologiju je završio u Veneciji 1845, a kirurgiju u Padovi 1851. Od Sv. Stolice je dobio odobrenje da se može baviti medicinskim radom besplatno. U crkvi je kip Majke Božje koji je fra Mihovil dobio na dar od talijanske plemkinje kao zahvalu za izlječenje. Pomagao je svima i livanjski narod ga je poštovao. Po strašnom nevremenu išao je u Šuicu i pomogao pri porodu jednoj muslimanki. Tada se jako prehladio i umru u ožujku 1865.

U galeriji su slike raznih razdoblja i mnogobrojnih autora. Stainu postavku čine djela Gabrijela Jurčića (Livno 1886. – 1974.), prvog školovanog slikara u Bosni i Hercegovini. Začnih 20 godina života sa suprugom je proveo u samostanu na Gorici. Samostanu je ostavio 100 slika i oko 600 crteža.

Za razveć knjižnica bitna je odluka Provincijskog kongresa o imenovanju samostanskih knjižničara od 24. rujna 1869. održanog u Gučkoj Gori. S knjižnicom nas je upoznao fra Miroslav Vrgoč. U knjižnici je mnogo starijih vrijednih knjiga, a suvremeni dio se popunjava i danas.

Muzeja i galerija svojom vrijednošću prebogate i ovakav muzej, galeriju i knjižnicu poželjeli bi i mnogo veći gradovi.

Kroz Livno smo tebal samo proći, a i s nama je bio i fra Marjan Karaula, sin ovoga kraja, poznat čitateljima Svjetla riječi i ljubiteljima dobrih reportaža s prekrasnim fotografijama, a objavio je i više zanimljivih, uglavnom povijesnih knjiga. Na njegov poticaj posjetili smo izvor Duman u Livnu, koji izvire ispod Crlenica (jako visoke stijene). Sam izvor je interesantan i lijep, ali ne odaje ništa o kojem se vodi računa. Od njega nastaje Bistrica. Livno je, inače grad na tri rijeke: Žabljak, Bistrica i Sturba. Posjetite livanjski kraj i uživajte u povijesnim zanimljivostima, a tu je i jedno sačuvano kraško polje.

Srebrni pir

„Prave ljubavne priče nikada nemaju završetak“

Davne 1987. godine upoznali se dvoje mladih, nakon mnogo prelijepih trenutaka njihovo druženje / zabavljanje prerasta u ljubav, ozbiljnu vezu, kasnije brak.

Na današnji dan, 14. 7. 1990. prije točno 25 godina mnogi od vas bili su prisutni i zajedno s nama proslavili dan našega vjenčanja.

Ove riječi su bile na pozivnici koje su Zoran i Slavica Kovačić uputili svojim prijateljima na proslavu svoga srebrnoga pira. Kod zavjetne kapelice Blažene Djevice Marije, koju je podigao Zoranov otac kod svoje kuće u Novome Selu, zajedno sa svojim prijateljima i rodbinom koji su uspjeli doći na njihovo slavlje kao i s domaćim svećenicima fra Antom i fra Markom zahvalili su Gospodinu Bogu za udijeljene milosti i molili da ih i dalje prati svojom pomoći u preostalome vremenu njihova života. Nakon molitve, slavlje se preselilo za obiteljski stol.

Živjeli i slavili još mnogo obljetnica.

fra Anto Šimunović

Mudre izreke

O braku:

Čitava vještina u braku je umjeti prijeći iz ljubavi u prijateljstvo, ne žrtvujući pri tome ljubav.
Andre Maurios

U dvoje je uvijek lakše živjeti: ako jedan padne drugi će ga podignuti.
Madagaskarska posiovnica

Ljubav je sjeme, a brak vrt. I kao i tvoji vrtovi brak zahtijeva potpun angažman, mnogo truda, ljubavi i brige. Nema smilovanja prema korovu, čupaj ga prije negoli se zakorijeni. Posveći se svom braku s istom požrtvovnošću koju ulažeš u svoje nasade, pa će sve biti u redu.
Ne zaboravi da u brak treba neprestano unositi nešto novo, ako želiš da ti cvate...
B. T. Bradford

Sretno oženjen je samo onaj čovjek koji razumije svaku riječ koju njegova žena nije rekla.
Alfred Hitchcock

O sreći:

Ono što nas najneposrednije usrećuje jest vedrina uma- ova je dobra osobina sama sebi nagrada. Stoga bi razvijanje vedrine u sebi, valjalo staviti ispred svih drugih težnji.

Veseo čovjek je kao sunce; kud god ide osvjetljava.

Izvor naše sreće je u subjektivnim osobinama: plemenitom karakteru, poduzetnom duhu, sretnom temperamentu, vedrom umu i zdravom tijelu.

Pamtni ljudi su i ovo rekli:

Tko želi nešto naučiti, naći će način; tko ne želi, naći će izliku, jednom davno rekao je Pablo Picasso.

Goethe je pak rekao: Svatko želi biti netko; nitko ne želi raditi na tome.

Albert Einstein je rekao: Ludilo je neprestano ponavljanje jedne te iste stvari uz očekivanje drugačijih rezultata.

Dobar brzinski kokosov kolač

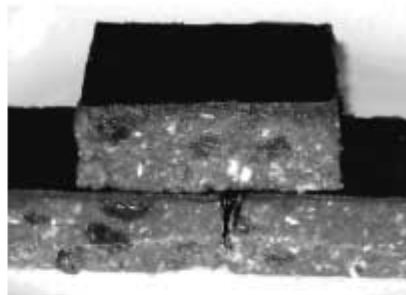
Sastojci:

200 ml mlijeka
150 g šećera
200 g margarina
1 vanilin šećer
100 g grožđica
100 g kokosovog brašna
100 g čokolade za kuhanje
300 g mljevene plazme ili nekog drugog keksa
1 još glazura od čokolade i šlag

Priprema:

Zagrijati mlijeko, šećer i margarin, pa dodati čokoladu i grožđice. Kada se margarin i čokolada otope, maknuti sa vatre. Dodati kokosovo brašno i mljeveni keks, pa sve dobro sjediniti.

Peći u plehu dimenzija 30×25 cm. Preliati glazurom od čokolade ili umućenim šlagom. Napomene: Kad se ohladi i stegne, rezati ga!

Dobar tek!

Kolač s mrkvom

Sastojci:

200 g glatkog brašna
1 prašak za pecivo
1 žličica cimeta
3 jaja
170 g šećera
1 dl ulja
1 jogurt (180 ml)
1 vanilin šećer
200 g naribane mrkve

Priprema:

U posudi pomiješajte suhe sastojke: brašno, cimet i prašak za pecivo. Odvojeno električnim mikserom izmiješajte jaja i šećer pa im dodajte, ulje, jogurt i vanilin šećer.

U posudu sa jajima dodajte suhe sastojke i izmiješajte da se sastojci sjedine. Na kraju svemu dodajte izrendanu mrkvu.

U lim za pečenje obložena pek papirom izlijte smjesu.

Pećnicu zagrijte na 200 °C i pecite kolač s mrkvom 30 minuta.

Kolač s mrkvom ohladite, pospite šećerom u prahu i poslužite uz šalicu kave ili čaja.

Sladoled od čokolade

Priprema:

Tamnu čokoladu nalomite na kockice.

U lončić ulijte 1 dl vode, dodajte nalomljenu čokoladu pa neprestano miješajući rastopite na pari.

U drugom lončiću zagrijte mlijeko i štapić vanilije koji ste prethodno raspolovili i sastrugali mu sjemenke. U posebnom lončiću ručno dobro izradite žumanjke i šećer sa pjenjačom sve dok smjesa ne pobijeli. U zagrijano mlijeko dodajte rastoplenu čokoladu i sve dobro izmiješajte. Dobivenu smjesu podijelite na dva dijela. Prvu polovicu te smjese dodajte žumanjcima i šećeru i izmiješajte. Objе polovice smjese tada dodajte prvoj polovici pa sve kuhajte do 80 °C, uz upotrebu kuhinjskog termometra. Dobivenu kremu procijedite pa ju izlijte u posudu koju ste uronili u kockice leda te sve stavite u hladnjak da se ohladi.

Grožđice stavite u rum da se namaču barem sat vremena.

Kada se smjesa dobro ohladi miješajte je električnim mikserom na najvećoj brzini. Pri samom kraju miješanja dodajte rumom natopljene grožđice i za kraj smjesu kratko ručno izmiješajte.

Sladoled od čokolade je pripravljen, ali ga prije posluživanja stavite na duboko zamrzavanje oko 2 sata.

Sastojci:

150 g tamne čokolade sa 70 % kakaa
5 dl punomasnog svježeg mlijeka
3 žumanjka
110 g šećera
1 štapić vanilije

U slast!

HUMOR.HUMOR.HUMOR.HUMOR.

Učiteljica: Mujo, gdje je Amerika na karti?

Mujo: Evo je!

Učiteljica: Haso, ko je pronašao Ameriku?

Haso: Mujo!

Zove Piroćanac sa djetetom taxi iz Podgorice do Pirota:

-Ko iko košta prijevoz od Podgorice do Pirota?

-100€

-Može nešto džabe?

-Može, ali da ne progovorite ni jednu riječ dok vas vozim.

Dođe taxi po njega i vozi ga do Pirota. A taxist prelazi na crveno, vozi 170 na sat... Kad su stigli do Pirota, pita taxist:

-Kažite mi iskreno, kada vam je bilo najteže?

-Pa, kada mi je ispalo dijete u krivni.

Spava Mujoj probudi ga Fata:

- Mujo, budi se, nisi popio tabletu za spavanje!

Žali se Fata:

- Jedva čekam taj 1. april da i meni neko kaže:

"Volim te!"

Ispred fakulteta stoji Mujo i drži tele na pevodeu.

-Dolazi policajac...

- Moim vas gospodine, ovdje ne smijete držati tele, usred grada smo...

- Ma nije to tele.

- Kako nije, nisam valjda s'ijep.

- Ma gospon policajac, ova je mito, a tele je gore na ispitu.

Pričaju dvojica prijatelja:

'Kako si?'

'Ma, grozno! Prije tri tjedna djed mi je ostavio u nasljedstvo dva milijuna eura. Tjedan dana poslije umrla mi teta koju sam jako volio i ostavila mi vilu u Švicarskoj. Prošlog tjedna ode i baka koja mi je ostavila svu svoju imovinu. A ovaj tjedan - ništa pa ništa!'

Kako si smršala, jel to neka nova dijeta?

- Krumpir

- Jesi kuvala ili pržila?

- Kopala!

Pita Mujo Hasu:

- jeli bolan Haso, šta je to "Dan žena"..

- To ti je bolan isto što i "Noć vještica", samo po danu.

Otišla plavuša u policijsku postaju zajedno s bratom policajcem radi upisa na policijsku akademiju.

- Uđe ona kod inspektora, a ovaj joj postavi pitanje da provjeri njeno opće obrazovanje:

- Što je to algoritam?

Plavuša odgovori spremno:

- Alga koja je uhvatila ritam.

Odgovor pomalo zbuni inspektora, koji se na kraju ipak pribere i upita je:

-Tko je bio Gavriilo Princip?

Plavuša se zamisli, pa pita:

- A da to nije bio čovjek koji je ubio posljednjeg kineskog cara Johna F. Kennedyya?

Inspektor duboko uzdahne i ipak se odluči postaviti zadnje pitanje:

- Recite mi, tko je ubio Isusa Krista?

Plavuša razmišlja i razmišlja, pa skrušeno odgovori:

- Ne znam.

- Dobro, reče inspektor, onda otidite i javite mi kada nadete odgovor.

Izlazi plavuša sva sretna iz karcelarije, a brat ju upita:

- Kako je bilo?

- Sjajno, šef mi je već dao prvi slučaj ubojstva!

Došao pacijent kod doktora i pita:

- jel' imate nešto protiv kašlja doktore?

A doktor mu na to odgovara:

- Ne, nemam ništa protiv.

Slobodno kašljite.

 Nema raja bez rodnoga kraja!